

LAPUAN KAUPUNKI

Lapsivaikutusten arviointi

**Perusopetuksen
palveluverkkosuunnitelma**

Kauhajärven ja Männikön koulut

LAPUA

2025

Sisällys

Lapsivaikutusten arviointi.....	3
Lapsivaikutusten arvioinnin määritelmä ja tavoitteet.....	4
Oikeudellinen perusta ja periaatteet.....	5
YK:n lapsen oikeuksien sopimus (LOS).....	5
Kansallinen lainsäädäntö.....	5
Milloin LAVA tulee toteuttaa?.....	7
Esimerkkejä arvioitavista asiakokonaisuuksista.....	7
Lapsivaikutusten arvioinnin prosessimalli.....	8
Lapsivaikutusten arvioinnin toteutus osana Lapuan perusopetuksen koulujen palveluverkkosuunnitelmaa.....	10
Tarpeen tunnistaminen.....	10
Prosessin ja kuulemisten toteutus.....	11
Lasten kuuleminen osana lapsivaikutusten arviointia.....	11
Huoltajien kuuleminen osana lapsivaikutusten arviointia.....	14
Kuulemisten tulokset.....	14
Lasten kuuleminen.....	14
Huoltajien kuuleminen.....	17
Lapsivaikutusten tunnistaminen ja toimenpidesuosituksset.....	30
Yksilöllinen kasvu ja kehitys.....	30
Harrastukset ja vapaa-aika.....	30
Ihmissuhteet, sosiaalinen kehitys.....	31
Terveys ja hyvinvointi.....	31
Mielen hyvinvointi ja turvallisuus.....	33
Opetus ja koulunkäynti.....	34
Vaikutukset tiettyyn ryhmään.....	38
Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.....	38
Koulumatkat.....	39
Koulurakennus ja kyläyhteisö.....	39
Toimenpidesuosituksset lapsivaikutusten arvioinnin perusteella.....	40
Päätösvaihtoehto 1.....	40
Päätösvaihtoehto 2.....	41
Lapsivaikutusten arvioinnin prosessin yhteenveto.....	43
Lapsivaikutusten arvioinnista tiedottaminen ja seuranta.....	43
LAVA-prosessin itsearviointi.....	43
Lähteet.....	47

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) on systemaattinen työkalu ja prosessi, jolla ennakoidaan, arvioidaan ja seurataan erilaisten päätösten, toimenpiteiden ja toimintojen vaikutuksia lasten (alle 18-vuotiaiden) hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen. Sen keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että lapsen etu otetaan ensisijaisesti huomioon kaikessa julkisessa päätöksenteossa, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa. LAVA ei ole ylimääräistä "hyväntekeväisyyttä", vaan olennainen osa kunnan, hyvinvointialueen, valtion ja muiden organisaatioiden, kuten seurakuntien, tavanomaista toimintaa ja päätöksentekoprosessia.

Arvioinnin avulla tehdään näkyväksi päätösehdotusten hyödyt ja haitat lapsille, jolloin ehdotuksia voidaan muokata ja mahdollisten haittojen lieventämiseen voidaan varautua. Prosessi auttaa kohdentamaan niukat resurssit oikeudenmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja johdonmukaisuutta. Olennainen osa LAVA-prosessia on lasten ja nuorten omien näkemysten ja kokemusten selvittäminen ja huomioiminen, sillä vaikutusten arviointia ei voida tehdä ilman heidän asiantuntemustaan.

Suomessa LAVA:n toteuttamista tukevat ja edistävät useat toimijat, kuten Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Lasten ja nuorten keskus. Konkreettisia malleja ja työkaluja on kehitetty muun muassa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE).

Keskeiset vaiheet LAVA-prosessissa:

1. **Tarpeen tunnistaminen:** Arvioidaan, onko valmisteltavalla asialla vaikutuksia lapseen ja määritellään arvioinnin laajuus.
2. **Prosessin suunnittelu:** Kootaan tarvittavat toimijat, aikataulutetaan, määritellään vastuut ja tarkasteltavat vaihtoehdot sekä suunnitellaan tiedonkeruu ja lasten osallistuminen.
3. **Tiedonkeruu ja kuuleminen:** Kootaan olemassa oleva tieto (tilastot, tutkimukset) ja kerätään uutta tietoa kuulemalla lapsia, nuoria ja muita sidosryhmiä lapsiystävällisin menetelmin.
4. **Vaikutusten kuvaaminen ja analysointi:** Tiivistetään kerätty tieto, analysoidaan eri vaihtoehtojen vaikutukset (myönteiset, kielteiset, neutraalit) ja laaditaan suositukset päätöksenteon tueksi.
5. **Päätöksenteko, tiedottaminen ja seuranta:** Tehdään perusteltu päätös, jossa yhteys LAVA:an on osoitettu, tiedotetaan prosessista ja sen tuloksista sekä seurataan päätöksen todellisia vaikutuksia.

Lapsivaikutusten arvioinnin määritelmä ja tavoitteet

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) on ennakointiin ja seurantaan perustuva menetelmä, jolla selvitetään, millaisia hyötyjä tai haittoja erilaisilla päätöksillä, toimenpiteillä tai toiminnalla aiheutetaan lapsille. Arviointi kohdistuu alle 18-vuotiaisiin, mutta esimerkiksi lukiokoulutusta tai ammatillista koulutusta koskevissa arvioinneissa on perusteltua tarkastella vaikutuksia myös 18 vuotta täyttäneisiin opiskelijoihin.

LAVA on työkalu, jonka avulla toimintaa ja päätöksentekoa tarkastellaan lapsen edun näkökulmasta. Se ei ole erillistä tai ylimääräistä toimintaa, vaan olennainen osa tavanomaista päätöksentekoprosessia valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden toiminnassa.

Arvioinnin keskeiset tavoitteet:

- **Lapsen oikeuksien toteutuminen:** Varmistetaan, että päätökset ovat YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisia ja edistävät lasten oikeuksien toteutumista.
- **Ennakointi ja varautuminen:** Arvioidaan etukäteen päätöksen seurauksia, jotta voidaan varautua mahdollisiin haittoihin ja vahvistaa myönteisiä vaikutuksia.
- **Parempi päätöksenteko:** Tuotetaan perusteltua tietoa päätöksenteon tueksi, mikä mahdollistaa eri vaihtoehtojen vertailun ja parhaan mahdollisen ratkaisun löytymisen lasten kannalta.
- **Läpinäkyvyys ja perusteltavuus:** Tehdään päätöksistä läpinäkyviä, vaikuttavampia ja paremmin perusteltuja.
- **Resurssien oikeudenmukainen käyttö:** Autetaan varmistamaan, että erityisesti taloudellisesti haastavissa tilanteissa niukat resurssit käytetään mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja tarpeenmukaisesti.
- **Lasten osallisuus:** Tuodaan esiin lasten ja nuorten omat näkökulmat, sillä he ovat oman arkinsa parhaita asiantuntijoita.

Oikeudellinen perusta ja periaatteet

Lapsivaikutusten arviointi perustuu vahvasti kansainvälisiin sopimuksiin ja kansalliseen lainsäädäntöön.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus (LOS)

LAVA:n perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, joka on ollut Suomessa voimassa lakina vuodesta 1991. Se on oikeudellisesti velvoittava ihmisoikeussopimus, joka edellyttää julkisen vallan ryhtyvän kaikkiin tarvittaviin toimiin sopimuksessa tunnustettujen oikeuksien toteuttamiseksi. Arvioinnin taustalla ovat erityisesti sopimuksen neljä yleisperiaatetta:

1. **Syrjimättömyys (Artikla 2):** Kaikille lapsille on taattava samat oikeudet riippumatta heidän tai heidän vanhempiensa ominaisuuksista.
2. **Lapsen edun ensisijaisuus (Artikla 3):** Kaikissa lapsia koskevissa toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Päätöksentekijän on voitava osoittaa, että lapsen etua on arvioitu.
3. **Oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (Artikla 6):** Lapsen kokonaisvaltainen kehitys (ruumiillinen, henkinen, moraalinen, sosiaalinen) on turvattava.
4. **Lapsen näkemyksen kunnioittaminen (Artikla 12):** Lapsella on oikeus ilmaista näkemyksensä kaikissa häntä koskevissa asioissa, ja näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.

Kansallinen lainsäädäntö

Useat Suomen lait velvoittavat tai tukevat lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamista:

Laki	Säännös (esimerkkejä)	Velvoite
Perustuslaki	2, 6, 14, 20 §	Turvaa yksilön oikeuden osallistua ja vaikuttaa. Edellyttää lasten tasa-arvoista kohtelua ja oikeutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.
Kuntalaki	22 §	Velvoittaa kuntia huolehtimaan asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista.

Hallintolaki	7, 31, 41 §	Velvoittaa viranomaisen tiedottamaan toiminnastaan sekä selvittämään asian riittävästi ja kuulemaan tahoja, joihin päätöksellä voi olla huomattava vaikutus.
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä	6 §	Velvoittaa kunnan ja sairaanhoitopiirin arvioimaan päätösten vaikutuksia väestön terveyteen ja hyvinvointiin.
Laki hyvinvointialueesta	Luku 5	Velvoittaa hyvinvointialueen arvioimaan päätösten vaikutuksia eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen.
Maankäyttö- ja rakennuslaki	9 §	Edellyttää kaavoituksessa sosiaalisten ja muiden vaikutusten selvittämistä.
Varhaiskasvatustilaki	20 §	Velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjää selvittämään ja ottamaan huomioon lapsen mielipide ja toivomukset varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa
Perusopetuslaki	3 a, 30 §	Velvoittaa opetuksen järjestäjää huomioimaan lapsen edun ja oikeuden opetukseen.

Lisäksi vastaavia säännöksiä löytyy muun muassa lukiolaista, ammatillisen koulutuksen laista, nuorisolaista ja laista kuntien kulttuuritoiminnasta.

Milloin LAVA tulee toteuttaa?

Lapsivaikutusten arviointi on tarpeen aina, kun valmisteltavalla asialla, päätöksellä tai toiminnalla on suoria tai epäsuoria vaikutuksia lasten elämään. Arvioinnin laajuus voi vaihdella suppeasta laajaan riippuen asian merkittävydestä.

LAVA on tehtävä erityisesti, kun päätös koskee:

- Suoraan tai epäsuoraan 0–18-vuotiaita.
- Suurta joukkoa lapsia ja nuoria (esim. kouluverkkouudistus).
- Pientä, mutta erityisen haavoittuvassa asemassa olevaa ryhmää (esim. vammaiset lapset, sijoitetut lapset, maahanmuuttajalapset).
- Asia on uusi, eikä valmiita toimintamalleja ole olemassa.
- Päätös on vaikea tai mahdoton perua.
- Asia on kiistanalainen tai herättää ristiriitaisia tulkintoja.
- Päätöksen vaikutukset ovat pysyviä tai pitkäkestoisia.
- Asia on osa laajempaa vaikutusketjua tai sillä on yhteisvaikutuksia muiden päätösten kanssa.

Esimerkkejä arvioitavista asiakokonaisuuksista

Toimiala	Esimerkkejä päätöksistä, joissa LAVA on tarpeen
Varhaiskasvatus ja esiopetus	Palveluiden saatavuus, hoitopaikkojen riittävyys, ryhmäkoot, tilat, yhteistyö muiden palveluiden kanssa.
Perusopetus	Kouluverkko, luokkakoot, opetussisällöt, oppilashuollon palvelut, koulukuljetukset, kouluruokailu, aamu- ja iltapäivätoiminta.
Toisen asteen koulutus	Palvelutarjonta, opiskeluvaihtoehdot, opiskelijahuolto, koulumatkat, koulutuksen keskeyttämisen ehkäisy.
Nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut	Vapaa-ajan tilojen sijainti, harrastusmahdollisuuksien monipuolisuus, palveluiden kustannukset perheille, järjestöjen toiminnan koordinointi.
Rakentaminen ja kaavoitus	Lasten ja perheiden näkökulman huomioiminen kaavoituksessa, leikkipaikkojen ja kevyen liikenteen väylien suunnittelu.
Sosiaali- ja terveysterveyst	Äitiys- ja lastenneuvolan, perheneuvolan ja muiden palveluiden saatavuus ja kattavuus, asiakasprosessien jatkuvuus.

Lapsivaikutusten arvioinnin prosessimalli

Etelä-Pohjanmaan LAPE-hankkeessa kehitetty viisivaiheinen malli tarjoaa selkeän rungon LAVA-prosessin toteuttamiseen. UNICEF:n muistilista täydentää mallia yksityiskohtaisilla menettelytapaohjeilla. Lapuan perusopetuksen koulujen palveluverkkosuunnitelman yhteydessä hyödynnetään tätä prosessimallia.

Vaihe 1: Tunnista tarve

- **Vastuu:** Asiaa valmisteleva viranhaltija.
- **Toimenpiteet:**
 - Arvioidaan, koskettaako päätös tai toiminta lapsia. Jos kyllä, LAVA on tarpeen. Jos ei, perustellaan miksi arviointia ei tehdä.
 - Tunnistetaan, mitä lapsiryhmiä asia koskee ja onko joukossa erityisen haavoittuvia ryhmiä.
 - Määritellään arvioinnin laajuus:
 - **Suppea arviointi:** Jos asiasta on paljon olemassa olevaa tietoa, se ei herätä ristiriitoja ja riskit ovat vähäisiä.
 - **Laaja arviointi:** Jos asia on uusi, tietoa on vähän, vaikutukset ovat epävarmoja tai asiaan liittyy monenlaisia näkökulmia.
 - Tunnistetaan taustalla vaikuttava lainsäädäntö ja asian erityiskysymykset.

Vaihe 2: Suunnittele prosessi

- **Toimenpiteet:**
 - Kootaan ydinryhmä ja otetaan mukaan keskeiset tahot (esim. varhaiskasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön ammattilaiset).
 - Laaditaan suunnitelma: aikataulut, vastuut ja tehtävät.
 - Hahmotellaan ja määritellään tarkasteltavat päätösvaihtoehdot (ml. "nollavaihtoehto" eli nykytilan jatkuminen).
 - Suunnitellaan tiedonkeruu: Mitä tietoa on jo olemassa? Mitä tietoa tarvitaan lisää? Keneltä, mitä ja miten kysytään?
 - Suunnitellaan lasten ja nuorten osallistuminen ja valitaan ikätasoon sopivat, lapsiystävälliset menetelmät.
 - Tiedotetaan kohderyhmiä tulevasta prosessista.

Vaihe 3: Kartoita, kerää tietoa ja kuule

- **Toimenpiteet:**
 - Kootaan olemassa oleva taustatieto: tilastot (Sotkanet, Tilastokeskus), tutkimukset (Kouluterveyskysely, LTH-tutkimus), strategiat ja suunnitelmat.
 - Toteutetaan suunniteltu uuden tiedon keruu. Tämä on keskeinen vaihe, jossa lasten ääni tuodaan esiin.

- **Lasten ja nuorten kuuleminen:** On olennaista selvittää lasten omia mielipiteitä ja kokemuksia. Menetelminä voivat olla esimerkiksi piirtäminen, valokuvaaminen, ryhmäkeskustelut, kyselyt tai sadutus. Lapsille tulee kertoa selkeästi, mihin asiaan he ovat vaikuttamassa.

Vaihe 4: Kuvaile ja analysoi vaikutukset

- **Toimenpiteet:**
 - Tiivistetään ja kootaan kaikki kerätty tieto.
 - Analysoidaan ja vertaillaan eri päätösvaihtoehtojen vaikutuksia lapsen oikeuksiin ja hyvinvoinnin osa-alueisiin. Vaikutuksia tarkastellaan eri näkökulmista:
 - **Myönteiset, neutraalit ja kielteiset vaikutukset.**
 - **Lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset.**
 - Vaikutukset eri lapsiryhmiin, erityisesti heikommassa asemassa oleviin.
 - Laaditaan yhteenveto ja perustellut suositukset päätöksenteon tueksi. Esitetään, miten myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa ja kielteisiä lieventää tai poistaa.

Vaihe 5: Tee päätös, tiedota ja seuraa

- **Toimenpiteet:**
 - Laaditaan päätösehdotus perusteluineen, jossa osoitetaan selkeä yhteys tehtyyn lapsivaikutusten arviointiin.
 - Tiedotetaan päätöksentekoprosessista ja lopullisesta päätöksestä kaikille mukana olleille, erityisesti lapsille ja perheille, käyttäen lapsiystävällisiä tapoja.
 - Seurataan päätöksen vaikutuksia ja arvioidaan, toteutuivatko ennakoidut vaikutukset.
 - Arvioidaan itse LAVA-prosessin onnistumista ja hyödynnetään opittua tulevaisuuden arvioinneissa.

Lapsivaikutusten arvioinnin toteutus osana Lapuan perusopetuksen koulujen palveluverkkosuunnitelmaa

Tarpeen tunnistaminen

Osana Lapuan perusopetuksen koulujen palveluverkkosuunnitelman laatimista tunnistettiin tarve toteuttaa lapsivaikutusten arviointi. Päätös koskettaa ensivaiheessa Kauhajärven ja Männikön koulun oppilaita, joten kuullaan kyseisten koulujen oppilaita. Mahdolliset tulevat lähikoulut eivät ole vielä tiedossa, joten lapsivaikutusten arviointia ei näihin kouluihin tässä vaiheessa toteuteta. Mikäli Kauhajärven ja Männikön koulut lakkautuvat ja uudet lähikoulut täten osoitetaan, vastaanottavilla kouluilla toteutetaan omien opettajien toimesta lapsivaikutusten arviointi luokissa keskustellen.

Lapsivaikutusten arviointi kohdistuu kaikkiin Kauhajärven ja Männikön koulun tämänhetkisiin 1.-6.-vuosiluokan oppilaisiin. Arviointikysymyksissä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat oppilaat (tuen tarpeet, koulumatkojen pituus) eikä oppilaita eritellä aseman mukaan.

Lapsivaikutusten arviointi toteutettiin suppeana, koska kuulemisten tarkoituksena ei ollut kartoittaa lasten kantaa useisiin eri skenaarioihin. Toteutuksen tausta-ajatuksena pidettiin kirkkaana taustalla vaikuttava lainsäädäntö. Prosessi toteutettiin Etelä-Pohjanmaan LAPE-muutosohjelmassa kehitetyn prosessimallin mukaan. Suunnitteluvaiheessa esimerkkinä hyödynnettiin myös muiden kuntien toteuttamia lapsivaikutusten arviointeja sekä kansallisten toimijoiden ohjeita ja työkaluja.

Lapsivaikutusten arvioinnin päätösvaihtoehdot määriteltiin seuraavasti:

Päätösvaihtoehto 1. Koulun toiminta jatkuu nykyisellään

- oppilasmäärä vähenee
- opettajamäärä vähenee
- luokan koko n. 20 oppilasta vuosiluokilta 1-6

Päätösvaihtoehto 2. Koulun toiminta lakkaa

- oppilaat siirtyvät uuteen kouluun
- oppilaita enemmän
- opettajia ja muita aikuisia enemmän
- luokan koko n. 20 oppilasta yhdeltä tai kahdelta vuosiluokalta
- onko vaikutusta sillä, että oppilaita on 60 vs. 200

Prosessin ja kuulemisten toteutus

Lasten kuuleminen osana lapsivaikutusten arviointia

Lapsivaikutusten arvioinnin suunnittelivat ja toteuttivat hyvinvointikoordinaattori Riina Turja ja opetuspäällikkö Carita Jussinmäki yhteistyössä Kauhajärven ja Männikön koulun opettajien kanssa. Lapsivaikutusten arviointi suunniteltiin ja toteutettiin lokakuussa 2025. Tulokset analysoitiin marraskuussa 2025.

Tiedonkeruun tavoitteeksi asetettiin oppilaiden näkemysten kerääminen tunnepohjaisesti eri päätösvaihtoehtoista. Oppilaiden näkemyksiä käytetään päätöksenteon tukena sekä prosessin aikana että mahdollisten palveluverkkomuutosten toteuttamisen yhteydessä. Osana lapsivaikutusten arviointia varmistetaan, että oppilaat saavat ajankohtaista tietoa palveluverkkosuunnitelmasta ja päätöksenteon etenemisestä. Lisäksi tärkeässä roolissa on lisätä oppilaiden kokemusta siitä, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskevaan asiaan. Tärkeänä pidettiin myös jokaisen oppilaan kohtaamista sekä oppilaiden mahdollisuutta esittää lisäkysymyksiä tai täsmentää vastauksiaan.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi päädyttiin toteuttamaan tiedonkeruu keskustellen oppilaiden kanssa pienryhmissä. Ikätasoinen pienryhmäkeskustelu tutun aikuisen läsnäollessa tarjoaa lapsille turvallisen ja luotettavan ympäristön, jossa he voivat ilmaista ajatuksiaan ja kokemuksiaan syvällisemmin kuin esimerkiksi pelkkä kyselylomake sallisi. Tutun aikuisen läsnäolo voi vähentää jännitystä ja rohkaista lapsia jakamaan ajatuksiaan avoimemmin, vaikka itse keskustelua ohjaisikin ulkopuolinen aikuinen. Pienryhmäformaatti mahdollistaa keskinäisen vuorovaikutuksen ja ajatusten rikastumisen toisten lasten näkökulmista, tuoden esiin monipuolisempia ja vivahteikkaampia vastauksia kuin yksilötyöskentely. Vapaaseen luovaan ilmaisuun (kuten piirroksiin) verrattuna suora keskustelu, jossa ohjaaja voi esittää tarkentavia kysymyksiä, varmistaa, että keskusteltu aihe ymmärretään ja että lasten näkökulmat tulevat sanallisesti esiin selkeästi ja kontekstissaan, mikä on usein olennaista päätöksentekoa varten kerättävän tiedon kannalta. Turvallinen konteksti ja vertaistuki edistävät lasten kokemuksellisen tiedon avautumista, joka voi jäädä piiloon standardoiduissa menetelmissä.

Video on tarkoituksenmukainen menetelmävalinta keskustelunalustukseen lasten kanssa, koska se mahdollistaa ikätasoisien mielikuvamatkaan johdattamisen, tekee monimutkaisista päätösvaihtoehtoista konkreettisia ja visuaalisesti ymmärrettäviä, ja toimii yhteisenä, neutraalina referenssipisteenä tunnepohjaisen tiedon keruulle. Video laadittiin Google NotebookLM-ohjelmalla tekoälyavusteisesti. Video hyödynsi materiaalinaan kouluhyvinvointia ja pienten ja suurten koulujen eroja käsitteleviä tutkielmia (ks. lähdeluettelo). Tekoälyä pyydettiin koostamaan lähteisiin pohjautuva video, jossa kerrotaan positiivisia ja negatiivisia ilmiöitä kahteen eri päätösvaihtoehtoon liittyen. Lisäksi päätösvaihtoehto 2 pyydettiin esittämään kahdesta eri näkökulmasta: 60 oppilaan eli

keskikokoisen koulun sekä 200 oppilaan eli suuren koulun näkökulmasta. Lisäksi tekoälylle annettiin seuraavat ohjeet videoon liittyen:

Tärkeää: Älä korosta minkään vaihtoehdon paremmuutta, vaan esitele vain eri vaihtoehtoja.

Videon tyyli: visuaalinen (hyödynnä esimerkiksi piirroskuvia kouluista ja sen henkilöistä), lempeä, iloinen, värikäs, lapsille houkutteleva, lapsentasoinen, tiivis.

Kohderyhmä: 7-12 -vuotiaat pienten koulujen oppilaat

Vältä: ruutuja, joissa on kirjoitusta, sillä kaikki videota seuraavat eivät ole lukutaitoisia. Keskity kerrontaan. Muista ikätasoinen kieli.

Tarkoitus: Pohdi hyviä ja huonoja puolia opetuksen järjestämisestä sekä esimerkiksi koulun puitteisiin, alueen mahdollisuuksiin ja koulumatkoihin liittyen.

Lapsille esitetty video on koostettu kahdesta tekoälyn tuottamasta versiosta. Valmiiseen versioon valittiin visuaalisesti miellyttävimmät ja paikkansapitävimät klipit; esimerkiksi kirjoitusvirheitä sisältävät kohdat poistettiin. Lisäksi videoon editoitiin kaksi taukoa keskustelutilanteita varten.

Huoltajia tiedotettiin kouluilla toteutettavista lasten kuulemisista yhteisellä Wilma-viestillä 20.10.2025

Hei kotiväki!

Sivistyslautakunnan toimesta on käynnistetty perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman laatiminen 8.10.2025. Suunnitelmassa selvitetään oppilasmäärän vähenemisestä johtuvaa mahdollista koulun lakkauttamista. Osana suunnitelmaa tehdään lapsivaikutusten arviointi. Tarkoituksena on selvittää lasten näkemyksiä mahdollisiin muutoksiin liittyen.

Lapsivaikutusten arviointia toteutetaan koululla xx.xx.2025. Toteuttamisesta vastaavat hyvinvointikoordinaattori Riina Turja ja opetuspäällikkö Carita Jussinmäki. Kuuleminen toteutetaan osana koulupäivää yhteisenä keskusteluna.

Lisäksi opetusryhmien opettajille lähetettiin seuraava ohjeistus:

Luokittain toteutettavaan keskusteluun on varattu aikaa yksi oppitunti. Oppilaille näytetään video keskustelun alustukseksi. Videossa on ääntä ja kuvaa, ja se tulisi saada näkyviin ja kuuluviin kaikille osallistujille. Videon voi näyttää oman koneen kautta, tai se voidaan näyttää Riinan koneelta. Video löytyy osoitteesta: [linkki]

Carita ja Riina vastaavat tilaisuuden toteuttamisesta. Opettaja on mukana oman luokkansa keskustelussa kuuntelemassa sekä varmistamassa, että kaikki oppilaat pääsevät ääneen. Mikäli luokassa on oppilaita, jotka tarvitsevat yksilöllistä ohjausta tehtävään, opettaja huomioi myös heidät.

Jos kuulemistilaisuuden jälkeen oppilaat tuovat esiin uusia huomioon otettavia seikkoja, opettaja voi olla yhteydessä Caritaan ja tuoda nämä seikat esiin 1.11. mennessä.

Lasten kuulemisen toteutus

Oppilaita kuultiin pienryhmissä oman opettajan läsnäollessa. Kuulemistilaisuudet aloitettiin esittäytymisillä, kevyellä jutustelulla ja sanallisella alustuksella, jossa ikätasoisesti avattiin palveluverkkosuunnittelun taustoja ja tavoitteita. "Nyt tehdään perusopetuksen palveluverkkosuunnitelmaa. Siinä selvitetään, voiko Lapualla olla 11 alakoulua, kun oppilasmäärät vähenevät koko ajan. Suunnitelman teossa mietitään montaa eri asiaa: oppilasmäärät, opettajien ja muiden aikuisten määrät, koulurakennusten kunto ja pitääkö niitä pian korjata, paljonko kaikki maksaa. Lapsilta ja aikuisilta kysytään ajatuksia. Jos koulu loppuu, mietitään mikä olisi paras vaihtoehto uudeksi kouluksi lapsille ja mihin aikuiset menevät töihin." Alustuksen esitti Carita Jussinmäki.

Alustuksen jälkeen ryhmät johdatettiin mielikuvamatkalle videon muodossa. Ryhmille esitettiin aluksi video päätösvaihtoehdosta 1, jonka jälkeen keskusteltiin apukysymysten avulla:

- Mikä tuntuu kivalta?
- Mikä tuntuu kurjalta?
- Mikä jännittää?

Kysymyksiä täsmennettiin keskustelun myötä koskemaan erityisesti

- kaverisuhteita,
- kouluympäristöä,
- koulumatkoja ja koulupäivien pituutta,
- harrastuksia ja vapaa-aikaa sekä
- koulun aikuisia

Keskustelua ei kuitenkaan pyritty rajaamaan ainoastaan edellä kuvattuihin teemoihin, vaan sen annettiin edetä ryhmän tahtiin vapaamuotoisena.

Lisäksi 2.- ja 3.-luokkalaisille esitettiin kysymys:

- Miltä tuntuisi olla ainoa oppilas omalla luokallaan? Miltä tuntuisi, jos omalla luokalla olisi vain saman ikäisiä oppilaita?

6.- luokkalaisille esitettiin kysymys:

- Onko mielestänne Yläkouluun siirryttäessä eroa siinä, tuleeko pienestä vai isosta koulusta?

Tämän jälkeen esitettiin video päätösvaihtoehdosta 2, jonka jälkeen keskustelua jatkettiin samojen apukysymysten avulla. Lisäksi kysymyksiä täsmennettiin kahden skenaarion (hieman isomman ja reilusti isomman koulun skenaarioiden) mukaan.

Keskustelua ohjasivat Carita Jussinmäki ja Riina Turja. Pienryhmän opettajaa pyydettiin lisäksi tarvittaessa varmistamaan, että kaikki ryhmäläiset pääsivät ääneen ja oppilaat saivat tarvittaessa yksilöllistä ohjausta tehtävään. Keskustelulle oli varattu aikaa yhden oppitunnin verran pienryhmää kohden. Pienryhmien opettajia ohjattiin lisäksi olemaan yhteydessä, mikäli kuulemistilaisuuden jälkeisessä keskustelussa esiin nousi vielä huomioon otettavia seikkoja.

Huoltajien kuuleminen osana lapsivaikutusten arviointia

Huoltajia kuultiin avoimissa kylätilaisuuksissa (Kauhajärvi 12.11.2025 ja Männikkö 13.11.2025). Tilaisuuksissa esiteltiin palveluverkkosuunnitelmaa sekä kuultiin huoltajien ja kyläläisten näkemyksiä suunnitelmaan liittyen. Kylätilaisuuksista tiedotettiin huoltajia yhteisellä Wilma-viestillä sekä tiedotteena kaupungin verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa ja paikallislehdessä. Kylätilaisuudet olivat avoimia niin huoltajille kuin muille asiasta kiinnostuneille. Tilaisuudessa käyty keskustelu kirjattiin ylös, ja huoltajien siellä esiin nostamat kysymykset, kommentit ja puheet otettiin osaksi lapsivaikutusten arviointia. Huoltajille lähetettiin kylätilaisuuksien jälkeen Wilma-viestillä linkki täydentävään palautelomakkeeseen, jonka avulla huoltajat saattoivat tuoda vielä muita ajatuksiaan tietoon. Erityisesti kysely kohdennettiin niille huoltajille, jotka eivät päässeet tilaisuuteen ja niille tilaisuuteen osallistujille, jotka kokivat, että jokin asia jäi sanomatta.

Kuulemisten tulokset

Lasten kuuleminen

Männikön koulun lasten kuuleminen toteutettiin 30.10.2025 kahdessa ryhmässä Männikön koululla koulupäivän aikana. Kuulemiseen osallistui 11 pienten ryhmään (1.-2.-luokkalaiset sekä yksi 3.-luokkalainen) ja 14 isojen ryhmään kuuluvaa (4.-6.-luokkalaiset). Molempien ryhmien kuulemisissa oli läsnä keskustelun ohjaajien lisäksi ryhmien opettajat lapsille tuttuina aikuisina sekä ennakko-ohjeen mukaisesti varmistamassa, että myös hiljaisimmat pääsevät ääneen. Keskustelu eteni suunnitelman mukaisesti. Carita Jussinmäki vastasi keskustelun pääasiallisesta ohjaamisesta. Riina Turja kirjasi lasten kommentit ja kysymykset muistiin. Keskustelu avattiin esittäytymisten jälkeen videoalustuksella, jonka jälkeen päätösvaihtoehtoon 1 liittyvää keskustelua ohjattiin apukysymysten avulla. Keskustelun tyrehtyttyä luontaisesti jatkettiin videoalustusta, jonka jälkeen päätösvaihtoehdosta 2 keskusteltiin samaisten apukysymysten avulla. Myös päätösvaihtoehtoon 2 liittyvä

keskustelu päätettiin vasta, kun keskustelu luonnostaan päättyi. Lopuksi lapsille kerrottiin vielä yksinkertaistetusti asian etenemisestä kaupungin päätöksenteossa.

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 1: Männikön koulu		
Mikä tuntuu kivalta?	Mikä tuntuu kurjalta?	Mikä jännittää?
Pienessä koulussa ei ole tungosta tai jonoja.	Välineet ovat joskus huonoja, esimerkiksi pulkat.	Pienen koulun lakkauttamisuhka voi säilyä, vaikka koulu nyt jatkuisikin.
Kun lapsia on vähän, on helppo sopia riidat.	Voi joutua odottamaan vuoroaan, jos on vain yksi opettaja.	
Kaikki voivat leikkiä yhdessä.	Miten opettaja voi opettaa montaa eri asiaa yhtä aikaa?	
Tuntee kaikki lapset.	Samanikäisiä kavereita ei ole paljon tai välttämättä yhtään.	
Koulun lähellä on kiva metsä, jossa voi leikkiä ja rakentaa majoja.	Paritehtäviin ei välttämättä ole paria.	
Luonnonläheisyys.		
Koulun ulkokenttä on kiva ja siellä on hyvä pelata.		
Koulun ympäristössä on hyvät pulkkamäet eikä pulkkamäessä ole jonoja.		
Isommat lapset voivat auttaa pienempiä oppitunneilla.		
Koulu on lähellä.		
Kouluun pääsee itse (kävellen/pyörällä) eikä ole taksin aikataulujen varassa.		
Vapaa-ajallakin voi tulla koululle kavereiden kanssa leikkimään, kun koulu on lähellä.		
Olisi kiva, jos ei tarvitsisi vaihtaa koulua, ja Haapakosken oppilaat tulisivatkin Männikköön.		

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 2: Männikön koulu		
Mikä tuntuu kivalta?	Mikä tuntuu kurjalta?	Mikä jännittää?
Olisi kivaa, jos pääsisi samaan kouluun tuttujen kavereiden kanssa.	Kavereita voisi tulla liikaa.	Iso koulurakennus, ja jos siellä eksyy.

Voi saada lisää kavereita.	Kun on enemmän lapsia, voi tulla riitojakin enemmän.	Kun ei tiedä, keitä luokalle tulee ja millainen uusi opettaja on.
Jos pääsee samalle luokalle nykyisten kavereiden kanssa.	Kiusaajia voi olla enemmän kun on enemmän lapsia.	Saako uusia kavereita.
Harrastuksiin on lyhyempi matka, kun ne sijaitsevat keskustassa.	Ei välttämättä tunne enää kaikkia.	Ettei tunne kaikkia koulun lapsia.
Jos opettajia on enemmän, saa oppitunneilla apua nopeammin.	Jonot ja ruuhkat.	Jännittää, jos ihmisiä on paljon.
Keskikokoinen koulu voisi olla kiva ja vähemmän jännittävä, kuin iso.	Harmittaisi, jos uuden koulun lähellä ei olisi metsää.	Uudet ihmiset.
Isommasta koulusta on helpompi siirtyä yläkouluun, kun on jo tottunut ison koulun meininkiin.	Jos uusi koulu sijaitsee kaukana kotoa.	
	Jos koulun kerhoissa olisi liikaa osallistujia.	
	Perhe on miettinyt muuttoa pois kylältä, jos koulu lakkaa.	

Kauhajärven koulun lasten kuuleminen toteutettiin 31.10.2025 Kauhajärven koululla koulupäivän aikana. Kuuleminen toteutettiin kahdessa ryhmässä, ja niihin osallistui 11 pienten ryhmään (1.-4.-luokkalaiset) sekä 12 isojen ryhmään (5.-6.-luokkalaiset) kuuluvaa. Molempien ryhmien kuulemisissa oli läsnä keskustelun ohjaajien lisäksi ryhmien opettajat. Kuulemistilanteiden kulku eteni edellispäivänä toteutettujen Männikön koulun kuulemisten tavoin.

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 1: Kauhajärven koulu		
Mikä tuntuu kivalta?	Mikä tuntuu kurjalta?	Mikä jännittää?
Pienemmässä porukassa voi saada helpommin kavereita.	Ei välttämättä saa tasaisia joukkueita peleihin, kun lapsia on vähän ja lapset ovat eri ikäisiä.	
Tuntee kaikki.	Kaikkiin leikkeihin tai peleihin ei ole tarpeeksi osallistujia.	
Tutut kaverit jää.	Jos ei olisi muita samanikäisiä.	
Koulun kenttä ja metsä ovat kivoja. On tilaa leikkiä ulkona.	Isompien pitää varoa pienempiä.	
Liikuntasali on iso ja kiva.	Opettajan voi olla vaikea opettaa montaa eri asiaa yhtä aikaa.	
Koululle pääsee myös vapaa-ajalla vaikka kentälle pelaamaan, kun koulu on lähellä.	Voi joutua odottamaan opettajan apua.	
Taksimatkat kouluun ovat mukavia.		
Koulu on sopivan kokoinen.		

Kun oppilaita on vähän, on helppo tehdä yhteisiä retkiä koko koulun kanssa.

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 2: Kauhajärven koulu		
Mikä tuntuu kivalta?	Mikä tuntuu kurjalta?	Mikä jännittää?
Enemmän uusia kavereita.	Jos ei näe vanhoja kavereita enää niin usein, kun koulussa on enemmän lapsia.	Iso koulu, kun on tottunut pienempään.
Enemmän kaikkea tekemistä.	Kun on enemmän lapsia, voi olla enemmän myös niitä jotka kiusaa.	Uudet ihmiset.
Tutut kaverit, joita jo on muissa kouluissa.	Jos koulumatka on pidempi, voi tulla kiire ehtiä harrastuksiin koulun jälkeen.	Onko uudessa koulussa kiusaajia.
Enemmän opettajia ja nopeammin apua.	Pidempi koulumatka, peppu puuttuu penkissä.	Saako uusia kavereita.
	Jos on paljon opettajia, niin sääntöjä ja käskyjäkin on enemmän.	Näkeekö enää vanhoja kavereita.

Huoltajien kuuleminen

Kauhajärven huoltajien kuuleminen toteutettiin 12.11.2025 Kauhajärven koululla avoimena kylätilaisuutena. Osallistujia oli kaupungin viranhaltijoiden lisäksi 31 henkilöä. Kaupungin edustajat esittäytyivät, ja tilaisuuden aluksi esitettiin palveluverkkosuunnitelman valmistelun kulkua ja valmistelun merkittävimpiä huomioita. Tämän jälkeen osallistujilta pyydettiin kommentteja, mielipiteitä ja huolenaiheita. Taulukossa esitetään kooste kuulemisesta esiin nousseista asioista.

Teema	KAUHAJÄRVEN HUOLTAJIEN KUULEMINEN
Uusi lähikoulu, jos Kauhajärven opetustoiminta lakkaa	Suurin osa tilaisuudessa puhuneista toivoo, että Ritavuoren koulu ei olisi vaihtoehto lähikoulua mietittäessä. Osalle tämä vaihtoehto olisi kauhuskenaario.
	Kysyttiin, jos oppilaat siirtyvät Tiistenjoelle, mahtuvatko kaikki sinne.
	Hirvijoen vanhemmat haluavat Poutun koulun lähikouluksi.
	Jos lapset kuljetetaan keskustan kouluihin, ei voida enää puhua lähikoulusta.
	Vanhempien tulisi päättää lapsen edusta, ja tässä tapauksessa lähikoulusta. Ei päättäjien.
	Koulukuljetusoppilaat pitäisi uudessa lähikoulussa huomioida esimerkiksi siten,

	että koulupäivät alkavat myöhemmin. Kauhajärvellä tehdään näin, ja se on hyvä käytäntö. Pienestä kyläkoulusta on lapselle turvallisinta päästä toiseen pieneen kouluun. Kysyttiin, osoitetaanko kaikille lapsille sama uusi lähikoulu.
Koulun henkilökunta	Opettajien ja koulun aikuisten toivotaan siirtyvän lasten mukana, jos koulu vaihtuu. Toive, että säästöä ei haeta sillä, että henkilökunta menettää työnsä.
Koulumatkat	Kauhajärvi sijaitsee muita kyliä huomattavasti kauempana, ja kuljetusmatkat ovat siksi poikkeuksellisen pitkät. Laskelmia kuljetuskustannuksista toivottiin; erityisesti vertailtuna koulun säilyttämisestä aiheutuviin kuluihin. Lakisääteinen maksimiodotusaika (2,5 h koulupäivän yhteydessä) on liian pitkä, ja tämä tulisi huomioida koulukuljetuksia järjestettäessä. Koulukyydytykset ovat oman kokemuksen perusteella toimineet hyvin. Pienille lapsille soisi sen, että saisivat käydä turvallisen koulumatkan. Ei voi ajatellakaan, että kulkevat samalla kuljetuksella kuin yläkoululaiset ja isommat. Nykyiset kuljetukset eivät riitä siihen, niihin ei mahdu enempää lapsia. Alakouluikäiset pitäisi hakea taksilla kotipihasta. Osalla lapsista pitkä matka kävellä noutopaikalle. Tiet voivat olla huonossa kunnossa. Kuljetukset on järjestettävä siten, että ne toimivat mahdollisimman hyvin ja joustavasti. Kuljetukset silloin, kun perheen eri ikäisillä lapsilla koulu alkaa eri aikaan, tulee järjestää niin, ettei kukaan joudu pitkittämään koulupäiväänsä. Pienimpien lasten kohdalla huolettaa se, miten osaavat olla oikeaan aikaan odottamassa kuljetusta, jos vanhemmat lähtevät jo aiemmin töihin. Kuljetus tulee kellontarkkuudella, jos lapset ovat oikeaan aikaan ulkona odottamassa. Kun lukujärjestys on järjestetty hyvin tai tuntikehystä on lisätty, pystyy kuljetukset järjestämään siten, että taksi hakee jokaisen sovittuun aikaan. Vanhemman tulee opettaa lapselle koulukuljetuskäytännöt. Jos jonkun pitää odottaa kuljetusta, niin isompien lasten.
Terveys ja hyvinvointi	Käsityksen mukaan kyläkouluissa on terveemmät ja iloisemmat lapset, ja ongelmia vähemmän. Isoista kouluista on kuulunut kauhutarinoita, esimerkiksi kiusaaminen ja syrjintä ovat niissä lisääntyneet. Kiusaamista ja syrjintää ei käsityksen mukaan esiinny kyläkouluissa. Ei voida väittää, että isoista kouluista tulee erityisoppilaita. Tuen tarpeet riippuvat muista syistä. Tutkimuksia pienten ja isojen koulujen eroista on hyvin vähän. Kiusaaminen on muuttunut, eikä välttämättä tapahdu enää koulussa.

	Kauhajärven koulun sali on kylän ainut liikuntapaikka. Kaupungin tulee huomioida, että liikuntamahdollisuus säilyy jatkossakin.
	Pienenkin koulun oppilas voi menestyä.
	Lapsen etu ja kyläkoulun lakkauttaminen eivät sovi samaan lauseeseen.
Kaverisuhteet ja sosiaalinen kehitys	19 oppilasta koko koulussa on liian vähän.
	Sosiaalisilta suhteiltaan liian pieni oppimisympäristö ei välttämättä ole lasten tulevaisuuden kannalta paras.
	Tietää tilanteita, joissa ollut helpotus, kun pieni koulu lakkautettu ja päässyt siirtymään suurempaan yhteisöön.
	Kauhajärven koulun oppilaat pitävät yhtä. Isoissa kouluissa sosiaalinen kanssakäyminen on puhelimilla oloa.
	Toive, että lapsi pääsee ainoan samanikäisen kaverin kanssa samaan kouluun.
	Pienessä koulussa solmitut ystävyysuhteet säilyvät. Suuressa koulussa hukkuu massa.
Koulurakennus ja piha	Kauhajärven koulun vuokrahuoneiston tulisi näkyä laskelmissa tulona.
	Koulun kiinteistö tulisi olla kyläyhdistyksen hankittavissa nimelliseen (esim. 1€) hintaan.
	Kiinteistöä ei tulisi myydä ulkopuolisille.
	Kiinteistön jäätävä kaupungin hoitoon, sillä koulun sali on ainut lähiliikuntapaikka pitkien välimatkojen alueella.
	Kiinteistö on tervekuntoinen ja hyvä, lopetus ei käy järkeen.
	Aiempien koulujen lakkautusten yhteydessä kiinteistöä ei ole tarjottu kyläyhdistykselle. Rakennukset on kuitenkin verorahoilla ja talkoilla rakennettu ja kunnostettu, joten niiden tulisi jäädä yhteisöjen käyttöön.
Kyläyhteisö	Itseä jäänyt painamaan, että kyläyhteisö edellisen koulun lakkautuksen yhteydessä jakaantui, ja oppilaat jakaantuivat myös useaan eri lähikouluun.
	Koulu ei ole vain oppilaita, vaan koko kylän yhteisön paikka.
	Suuri kiintymys kylän kouluun perua omilta kouluajoilta, perinteen säilyminen.
	Koulu pitää kylän elossa. Kukaan ei muuta kylälle kirkon ja seurakuntatalon takia. Jos koulu lakkaa, niin kylä kuolee.
Palveluverkkosuunnitelman valmistelu	Oppilaskohtaisten kustannusten esittäminen ilman tulo-osuutta (valtionosuudet) herätti ihmetystä.
	Kyläkoulujen tulevaisuus pitkällä tähtäimellä kyseenalaistettiin: onko tarkoitus keskittää kaikki oppilaat neljään suurimpaan kouluun?
	Toive, että esityksessä huomioitaisiin myös pienet koulut uudeksi lähikouluksi.
	Kuntarajat ylittävä yhteistyö olisi huono asia Lapuan vetovoimaisuuden kannalta.
	Kustannus- ja oppilasmäärälaskelmia eri kouluvaihtoehtoista oli toivottu esitettävän tilaisuudessa.

	Kun valtuusto päätti 35 oppilaan rajasta, oli yhteinen henki se, ettei pelkkä oppilasmäärä ole lakkauttamisen peruste. Myös etäisyydet ja lasten etu tulee huomioida.
	Onko säästö riittävän suuri, että koulun lakkauttaminen kannattaa?
	Entä, jos tilanne muuttuu lähivuosina?
	Lasten kuulemistilaisuudet eivät olleet onnistuneita.
	Kaikki lapset eivät ymmärrä, kun heiltä kysytään mielipidettä koulun lakkautumisesta. Lapset voivat oudossa tilanteessa sanoa mitä vain, tai mennä paniikkiin.
	Tulee varmistaa, että myös kaikki negatiivinen palaute tuodaan päättäjien tietoon.
	Vanhemmille ei esitetä mitään konkreettista. Valmistelussa kiire paistaa.
	Oppilasmäärää tulisi tarkastella uudelleen.

Männikön huoltajien kuuleminen toteutettiin 13.11.2025 Männikön koululla avoimena kylätilaisuutena. Osallistujia oli kaupungin viranhaltijoiden lisäksi 51 henkilöä. Tilaisuus eteni Kauhajärven kuulemistilaisuuden tavoin esittelyjen ja alustuksen jälkeen keskusteluun. Taulukossa esitetään kooste kuulemisessa esiin nousseista asioista.

Teema	MÄNNIKÖN HUOLTAJIEN KUULEMINEN
Uusi lähikoulu, jos Männikön opetustoiminta lakkaa	Lapsi ilmoittanut, että ei käy enää ollenkaan koulussa, jos Männikön koulu lakkautetaan. Männikön koulun tulisi säilyä Haapakosken sijaan, sillä Männikössä on paremmat tilat. Haapakosken kohdalla pelkoa, että myöhemmin todetaan, että Haapakosken tilat eivät riitä, ja koulu suljetaan ja lapset siirretään Liuhtariin. Vaihtoehdoksi ehdotetaan, että lähikoulu olisi Tiistenjoki.
Koulumatkat	Lapset eivät mahdu nykyisiin koulukuljetuksiin. Kysytään, miten on huomioitu koulukuljetusten kustannukset sekä koulukyyteihin kuluvat ajat. Nykyisissä koulukyydyksissä paljon järjeistettävää. Tästä seuraisi säästöä eikä tulisi turhia ajokilometrejä.
Terveys ja hyvinvointi	Asiantuntijat puoltavat pienten koulujen säilyttämistä. Keskustan alueen koulut pullistelevat oppilaista. Huhuja kiinteistöjen ongelmista. Ihmetellään, miksi oppilaita ei kuljeteta keskustasta Männikköön, jossa olisi mahdollisuuksia ja tilaa ottaa vastaan oppilaita.
Opetus, opetusryhmät, tuki	Neuropsykiatriset ongelmat lisääntyvät liian isoissa ryhmissä ja virikkeettömässä ympäristössä. Männikön koulussa nepsy-lapsetkin huomioidaan hyvin. Koulussa on tarjontaa, mitä isot koulut eivät pysty tarjoamaan, mm. eräkurssi. Alakoulun ongelmat näkyvät yläkoulussa. Näkee työssään nepsy-haasteiden lisääntymisen ja vaikutukset lapsiin, jotka eivät pärjää yläkoulussa.

Kaverisuhteet ja sosiaalinen kehitys	Koululle ominaista myös yhteen hiileen puhaltaminen, mikä näkyy ja kuuluu.
	Pienessä koulussa saa lapset olla lapsia, leikkiä kumpparit jalassa ja haalarit päällä. Ei ole väliä, onko tyttö vai poika.
Koulurakennus ja piha	Koulun sijainti on hyvä. Alueelta pääsee helposti moneen suuntaan.
	Terve, sopivan kokoinen kyläkoulu.
	Yli kymmeneen vuoteen ei ole koulun eteen tehty mitään. Kysytään, miksi yhtäkkiä investointitarpeita on näin paljon.
	Kysytään, perustuvatko esitetyt investointitarpeet todelliseen tarpeeseen vai ohjelman laskemiin?
	Kattoremontin kustannusarvio vaikuttaa kohtuuttomalta.
	Katto jätettiin uusimatta aiemman peruskorjauksen yhteydessä, sitä vain peruskorjattiin. Ikkunaremontti jäi pois, koska puitteet olivat hyvässä kunnossa. Ongelmia niissä ei ole vielä, vaikka ne laskennallisesti olisivatkin uusimistarpeessa.
Kyläyhteisö	Kyläyhteisön kehittäminen, tonttikauppa jne on ollut hidasta. Koululle pitää antaa mahdollisuus ja ympäristöä kehittää niin, että tänne tulee enemmän lapsia.
	Jos kaupunki olisi kaavoittanut täältä isoja tontteja, olisi kylällä paljon enemmän asukkaita.
	Jos koulu saa jatkoaikaa, toivotaan, että koulupiirin rajoja muutettaisiin Männikön koululle edullisemmiksi.
Palveluverkkosuunnitelman valmistelu	Monella kokemus, että koulua on jo pitkään ajettu alas jättämällä mm. korjauksia tekemättä sekä muuttamalla koulupiirin rajoja.
	Huhuja liikkuu paljon mm. suunnitelluista koulusijoituksista, asian aiemmasta käsittelystä jne.
	Ponsiesitykseen kuului selvittää kahta vaihtoehtoa: että Männikön koulu yhdistyy Haapakosken kouluun, ja että Haapakosken koulu yhdistyy Männikön kouluun. Kokemus, että näistä jälkimmäinen selvitys on jätetty tekemättä.
	Koulujen sulkemisen sijaan Lapualle tulisi ensin saada työpaikkoja. Tämä olisi tulevaisuuteen katsomista.
	Palveluverkkosuunnitelmassa keskitytty liikaa oppilasmääriin.
	Palveluverkkosuunnitelma tuntuu kiirehdytyltä.
	Päättäjän näkökulma: päättäjille tulee toimittaa kattavat tiedot kaikista laskelmista, remontointitarpeista ym. päätöksentekoa varten.
	Selvityksessä puutteita: mm. vaikutusta vedenjakeluun ei ole selvitetty.
	Koulun lakkauttamisesta seuraava säästö ei ole niin suuri, että asia pitäisi sen vuoksi viedä kiireellisesti läpi. Investointitarpeita ei ole riittävästi selvitetty.
	Valtuuston päätöstä 35 oppilaan rajasta ja sen synnystä kyseenalaistettiin.
	Koulupiirirajat eivät ole olleet myönteisiä viime vuosina. Lapsia olisi tullut Männikköön lähialueilta. Tilanteita, jossa saman perheen lapsille on osoitettu eri lähikoulut.

	Kolmen koulun rajat olleet jo pitkään sekaisin, ja rajat olleet vuosikausia kuin veteen piirretty viiva. Asia olisi voitu suunnitella kunnolla ja tehdä rajat uusiksi sillä ajatuksella, että joka kouluun riittää lapsia.
	Oppilaiden määrää, joilla tuen tarvetta, ei voida vielä arvioida tuen uudistuksen ollessa yhä käynnissä.
	Kysytään, mitä tehdään, jos syntyvyys kääntyykin nousuun tai muuttoliike lisääntyy, ja kyläkoulut on lakkautettu?
	Useita kysymyksiä esitetty lapsivaikutusten arvioinnin raportin sisällöstä.
	Toive, että lapsivaikutusten arvioinnin raportti olisi kaikkien saatavilla.
	Kysytään, ovatko viranhaltijat tyytyväisiä lasten kuulemisiin, jonka kokee olevan toteutettu kyseenalaisella tavalla.
	Ehdotetaan, että valmistelut laitettaisiin nyt tauolle, ja sen sijaan mainostettaisiin kylä ja hankittaisiin alueelle lisää perheitä.
	Jos lapsia syntyy alle 100 vuodessa, on 11 koulua kaupungissa liian monta. Keskustankin isoista kouluista katoaa paljon lapsia lähivuosina. Täytyy ajatella isoa kuvaa koko kaupungin laajuudella.
	Huomautetaan, että hetki sitten saapunut kuntalaisaloite on saanut niin paljon allekirjoituksia, että hallintosäännön mukaan se tulee käsitellä 1kk sisällä.

Kauhajärven ja Männikön koulun huoltajille lähetettiin lisäksi 14.11.2025 Wilma-järjestelmän kautta linkki Webropol-kyselyyn, jonka avulla saattoi jättää vielä kommenttejaan tiedoksi.

Kyselyn johdanto:

Lapuan perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma: Huoltajien kuuleminen

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) on ennakointiin ja seurantaan perustuva menetelmä, jolla selvitetään, millaisia hyötyjä tai haittoja erilaisilla päätöksillä, toimenpiteillä tai toiminnalla aiheutetaan lapsille. Prosessi auttaa kohdentamaan niukat resurssit oikeudenmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja johdonmukaisuutta. Olennainen osa LAVA-prosessia on lasten ja nuorten omien näkemysten ja kokemusten selvittäminen ja huomioiminen, sillä vaikutusten arviointia ei voida tehdä ilman heidän asiantuntemustaan.

Lasten ja nuorten näkemysten lisäksi haluamme kuulla myös huoltajien näkemystä ja kokemusta palveluverkkosuunnitelmaan liittyen. Huoltajia kuultiin avoimissa kylätilaisuuksissa 12.-13.11.2025. Tämä lomake on tarkoitettu täydentämään kylätilaisuuksien kuulemisia, mikäli et päässyt tilaisuuteen tai haluat tuoda vielä muita asioita tietoomme.

Kyselyyn vastaaminen on anonyymia. Kooste vastauksista esitetään lapsivaikutusten arvioinnin julkisessa raportissa.

Kysely on avoinna 16.11.2025 klo 15:00 asti.

Tähän voit jättää kommenttisi ja ajatuksesi palveluverkkosuunnitelmaan liittyen.

Sähköisiä palautteita tuli 15 kappaletta. Lisäksi Kauhajärven kuulemisessa jätettiin yksi kirjallinen palaute. Alla esitetään kirjalliset palautteet ilman tunnistetietoja.

Toivoisin [lapsi] pääsevän Tiistejoen kouluun, koska se on ainut oikea ja järkevin kouluvaihtoehto. Pienestä kyläkoulusta on lapselle turvallisinta päästä toiseen pieneen kouluun. Täten voimme paremmin taata turvallisen ja hyvän kouluajan lapselle. Tiedän, että raha puhuu ja päättää eniten, mutta joskus se parempi vaihtoehto olisi, että lasten hyvinvointi ja turvallisuus tulisi ensin. Toivon, jotta [lapsi] pääsisi hänen ainoan ekaluokkalaiskaverinsa [lapsi] kanssa Tiistejoelle rauhalliseen ja mukavaan kouluympäristöön. Myös koulumatka olisi lyhyempi, kuin Lapualle, jossa jo luokkakoot pursuilevat liitoksistaan.

Hei, ekaluokkalainen lapseni on kauhajärvellä koulussa, ja jos/kun koulu lakkautetaan, toivon syvästi lapseni turvallisuuden ja hyvinvoinnin takia lapseni pääsevän tiistejoen koululle toisen ekaluokkalaista ystäväänsä kanssa.

Lapuan koulut eivät ole edes vaihtoehto turvallisen ja hyvinvoinnin kannalta lapsille, jotka ovat pienen kyläkoulun kasvattaja. Liikaa kiusaamista johon ei puututa niinkuin kuuluisi että se loppuisi. Lapset voivat todella huonosti lapuan isoissa kouluissa, jonka näkee lapsien käytöksissä. Avokonttori malliset koulut eivät ole lapsille hyväksi, on myös tutkittu että meille aikuisille ei avokonttorimalli työpaikka ole hyväksi ja me aikuiset sentään ollaan jo opittu keskittymään paremmin. Lapset vasta oppettelevat keskittymistä ja tämä koulumalli ei todellakaan avusta sitä, päinvastoin tulee rauhattomuutta enemmän. Ja tästä on lapuan koulun vanhemmat kertoneet, kuinka heidän lasten käytös on rauhattomampaa ja kuormittavampaa kun on tällaiset luokat tehty.

Itse en lastani tällaiseen ympäristöön halua, kun tiedän joutuvani olemaan kokoajan koulussa turvaamassa lapseni hyvinvointia kiusaamisen vuoksi.

Tiedän että omavalintaisesti saan valita tiistejoen koulun lapselleni, mutta kuljetuksen pitää lapsi sinne saada Lapuan/koulun puolesta. Ei ole mitään järkeä viedä lapsia kauemmaksi kouluun kun lyhyempi matka on tiistejoelle.

Tiistejoki on meidän lähikoulu. Turvallinen pieni kyläkoulu, joka saa lisäaikaa myös kun lapsia siirretään sinne. Pidetään nyt voimissaan kyläkouluja niin kauan kuin mahdollista.

Vaikka raha aina puhuu enemmän, mutta voisiko nyt kerrankin oikeasti ajatella lastenhyvinvointia ja turvallisuutta enemmän.

Minä ainakin toivon että oma lapseni saisi turvallisen alun koulutaipaleelleen.

Lapseni myös itse haluaa ehdottomasti ennemmin tiistejoelle ja on kertonut että häntä pelottaa jos joutuu menemään Lapualle kouluun.

Vaikka omalla lapsellani ei ole koulussa ongelmia oppimisen kanssa toistaiseksi, niin tiistejoella on parempi mahdollisuus rauhallisempaan oppiympäristöön, joka on ehdottoman tärkeää, jotta näistä pienistä ihmisistä saataisiin uusia veronmaksajia tulevaisuudessa.

Itse olen isonkoulun kasvatti, silti olen onnellinen että lapseni sai käydä kauhajärvenkoulua, ja toivonkin että saataisiin jatkaa tiistejoella koulutaivalta. Kyllä sitten yläasteella sinne Lapualle kerkeää mennä.

Rahan ei aina tarvitse olla se joka päättää, kun lapsista ja nuorista kyse. Ajatellaan ensin lapsia/nuoria. Säästöjä voi ihan muualta ottaa, kuin meidän tulevaisuuden aikuisilta joilla elämä on vasta edessä!

Kauhajärvenkoulun pienet oppilaat tiistejoelle!

Tehkää oikea ratkaisu ajatellen lapsia! Kiitos.

Jos kauhajärven koulu päätetään lopettaa niin siinä ei ole mitään hyvää. Lapsille tuloo kohtuuton koulumatka ja päivät venyy liian pitkiksi. Suurissa kouluissa joutuu kiusatuksi ja jatkuu pahimmillaan yläasteen ja lukion/ammattikoulun loppuun asti. Kauhajärvellä ei tule uusia lapsiperheitä jos koulu on yli 20km päässä.

Meidän lasten hyvinvointi ei ole myytävänä.

Kauhajärven koulu tulisi säilyttää. Ensisijaisestihan tulisi ajatella LASTEN hyvinvointia ja heidän kasvu- sekä oppimisympäristöään, eikä sitä, saadaanko muutama satanen säästettyä. Kauhajärven lasten koulunkäynnillä edelleen on hintalappu, vaikka heidät survottaisiin autoihin ja kuljetettaisiin 30 kilometrin päähän. Väitetyt säästöt tuskin korvaavat lasten kokemaa stressiä ja vaaratilanteiden, kiusaamisen ja väsyttämisen tuomia murheita, jos siihen päädytään. Marjo Lakson kuulemistilaisuudessa esittämä väite siitä, ettei isoissa kouluissa olisi erityislapsia on täysin tuulesta temmattu ja osoittaa täyttää tietämättömyyttä mistä koulumaailmassa on edes kyse.

Voin väittää, että Kauhajärven lapsille syntyisi suuria ongelmia joutuessaan pienestä, turvallisesta koulusta toiseen kouluun, jossa todennäköisesti tulisi kiusaamista, muutoksen tuomaa oirehdintaa esimerkiksi käytösongelmien muodossa ja oppimisvaikeuksia, kun lapset yhtäkkiä heitettäisiin rauhallisesta, pienestä ryhmäkoosta sekavaan, liian suureen luokkaan, jossa ei saa tarvittavaa tukea. Tämä johtaisi oppimisen vähentymiseen, arvosanojen huononemiseen ja kiinnostuksen häviämiseen koulunkäyntiä kohtaan. Kauhajärvellä on paljon erityisen tuen tarpeellisia lapsia. Tämä vaatisi paljon lisäresursseja myös uudelta koululta, jos sinne joutuisivat.

Koulun olemassa olo vaikuttaa myös koko kylän elinvoimaisuuteen. Kauhajärveltä on 25 kilometriä sekä lapualle, että alajärvelle. Jotta kylä säilyisi elinvoimaisena, olisi mieluummin tarpeellista markkinoida Kauhajärven kylää omana asuinalueenaan ja panostaa sen palveluihin, eikä kuolettaa niitä. Kauhajärveläiset maksavat veronsa siinä missä muutkin lapualaiset ja kylää ei tulisi pitää vähäpätöisempänä esim. keskustaan verrattuna.

Koulun ylläpitokustannusten liioittelu 30 vuoden rangella kuulemistilaisuudessa oli naurettavaa. Tämä 1,5 miljoonaa 30 vuodessa tarkoittaa alle 57000 euroa vuodessa. Mitä maksaa ylläpitokustannukset esimerkiksi keskuskoulussa, yläkoulussa tai esimerkiksi liuhtarin koulussa? Onko koulut eriarvoistettu? Haetaanko lasten oppimisesta yhtäkkiä rahallista hyötyä? Onko koulunkäynnistä tullutkin yhtäkkiä voittoa tavoitteleva? Eikö valtio enää maksakaan rahaa koulutuksesta? Miksi kauhajärveläisten lasten hyvinvointi ja lapsuus ovat uhrattavissa siksi, että lapualaiset päättäjät pitävät heitä vähemmän tärkeinä? Kuka korvaa menetyksen? Kuka on vastuussa jos pienille lapsille sattuu jotain liian täydessä kuljetusautossa, liian pitkällä matkalla? Mikään "säästö" ei ole sen arvoista.

Lisäksi kuulemistilaisuudessa kaupungin edustajat käyttäytyivät epäkunnioittavasti ja asiattomasti paikallaolevia ja kyläyhteisöä kohtaan. Eleet, kommentit, naureskelu ja silmien pyörittelyt tulisi jättää kokonaan pois tämän kaltaisesta tilaisuudesta. Kyse on lapsista eikä teidän egoistanne. Valtuusto voisi omarahoitteisesti hankkia käytösoppia tai henkilökohtaisen kasvun tukea vastaavien tilaisuuksien varalta. Tulevissa kuntavaaleissa tämä tilaisuus kyllä tulee vaikuttamaan vahvasti äänestyskäyttäytymiseen.

Kiire pois ja uudelleen mietintään koulujen lakkauttaminen. Kyläkoulut ja maalla rauhaista asuminen kuitenkin hyvien yhteyksien päässä on yksi valttikorteista että Lapualla saataisiin lisää muuttajia.... luulisi että uudet veronmaksajat olisi tervetulleita. Jos Lapualla kyläkoulut loppuu ja kyliin ei tule enää uutta asukaskuntaa seuraavien luonnollisten poistumien kautta.... voi jokainen laskea montako asukasta se on Lapuasta pois?! Lisäksi on jäänyt vielä mietintään että miksi on paasattu paljon rahaa mm Kauhajärveen, kun nyt menossa kiinni?! Siinähan olisi jo säästynyt monia satoja tuhansia euroja.Ei oikein kauaskantoisia ajattelijoita ole nyt päättäjät olleet, vai eikö keskinäistä tiedonkulkua ole ollut?! Onko teillä ainoastaan muutaman porukka joka määrää tahdin?! Tämä muutaman "porukka" ovat kaikki lähellä eläkeikää, joten onko nämä oikeat henkilöt tässä.porukassa miettimään tulevaisuuden juttuja?! Tilaisuudessa pääsi jo ymmärtämään rivien välistä, koska Sivla oli mm. pönsä-esityksen tehneet ja kaikki siitä olleet yhtämieltä, kuitenkin virassa oleva sivistysjohtaja ei ollut tässä tehnyt itselleen kuuluvaa työtä ja pönsä oli jäänyt kokonaan tekemättä liittyen Männikön ja Haapakosken väliseen selvitykseen. Onko kenties virkamies enää oikea tehtävänsä jos tehtävät jäävät hoitamatta. Eikös samainen virkamies laitettu edellisestä virasta pois, kun ei hoitanut tehtäviään?! Tästäkin kärsii koko Lapua jos on väärät ihmiset tehtävissään. Kuitenkin, montaa asiaa ei nyt olla hoidettu kiireen takia. Männikön koulun investoinnit ovat olleet 35 tuhatta/11v , mitähän vaan on keskuskoulun investoinnit olleet, eikä vieläkään mikään asia ole parantunut.... joten tästä yhteenvetona, ei terve koulu vaadi investointeja kuin uudistuksen ollessa kyseessä. Lapsiin liittyen, niinkuin on monia tutkimuksia tehty, ei isot koulut ole hyväksi. Nyt kun puhutaan ennaltaehkäisystä nuorten parissa, kyllähän tämä on yksi asia mikä on ennaltaehkäisyä, pienet kyläkoulut, missä oppiminen tapahtuu inhimillisesti. Olkaa nyt kerrankin järkeviä ja ajatelkaa näitä asioita monelta kantilta, eikä silmät kiinni "porukassa"

-SIVLA:n pönsäesitys ja siitä tehty päätös tulee hoitaa kunnolla, eli selvitettävä on sekä männikön, että haapakosken koulu yhdistämistarkoituksessa.

-Oppilaaksiotto alueen rajoja tulee tarkastella ja siirtää uudestaan siten, että koverosta männikköön päin lähikoulu on männikkö. Halutessaan kukin saa mennä Liuhtarin kouluun.

-Kyläen lapsilla on sama oikeus lähikouluun kuin keskustan alueella asuvilla.

-Oppilasmäärä ennusteiden tuijottaminen on lyhytnäköistä politiikkaa, sillä ne ovat täysin suuntaa antavia, eivätkä osaa ennustaa oikein edes vuoden päähän.

-Kuulemistilaisuudessa esitetyt säästölaskelmat olivat tehty mahdollisimman suuriksi, pahimpana esimerkkinä katon kunnostustarve, 200000€, ja kävi ilmi, että mukaan on haluttu laskea myös ei pakollisia lisäeristämisiä. Lisäksi oli laskettu rakennuksesta saatavat vuosittaiset tulot juokseviksi, vaikka koulu paikalla lakkaisikin. Jokatapauksessa säästö kaupungin vuosibudjettiin olisi olematon.

-Tuentarpeen lasten huomioiminen suuremmissa luokissa, resurssit kun eivät siirry eikä niitä ole tarpeeksi.

-Kaikki, joita asia oikeasti koskee: oppilaat, huoltajat ja työntekijät ovat ehdottomasti lakkautusta vastaan.

-Koulukuljetusten kustannusten nousu, sekä laskelmat siitä, miten kauan aikaa lapset viettävät päivässä tai viikossa koulumatkalla puuttuivat.

-Kuten psykologian professori Liisa Keltikangas-Järvinen lasten kuulemistilaisuudesta totesi, kyseessä oli voimakas manipulointi ja toiminta ei ollut ikätason mukaista, eikä minkään ohjeistuksen mukaisesti perusteltua ja se pelotti lapsia. Lapsen etu jätettiin huomiotta.

Miten tällä asian valmistelulla on ollut näin tulipalo-kiire?!

Valmistelkaa uudelleen ja hommatkaa riippumattomat asiantuntijat tekemään valmistelut ja ennen kaikkia lapsivaikutusten arviointi. Nyt on ollut pukkeja kaalimaan vartijoina, kun näitä lapsivaikutusten arviointeja on tehty ja asiat on hoidettu ala-arvoisesti.

Taatusti ei KAIKKI negatiiviset vaikutukset tule päättäjille tietoon puutteellisten ja kiireessä tehtyjen valmistelujen vuoksi.

Vanhemmille ei olla kuulemistilaisuuksissa esitetty mitään varsinaista summaa että paljonko koulun lakkautus tuo säästöjä?!

Emme ole myöskään saaneet tietoa että mikä tulisi olemaan lapsemme lähikoulu ja mahdollisen koulupäivän pituus. Jokaisesta kouluvaihtoehdosta tulisi olla omat selvitykset kuljetusaikatauluineen.

Pyydetään kyllä mielipide lapsen lähikoulusta mutta viranhaltijoiden pitäisi nyt ymmärtää, että ei kukaan halua sikaa säkissä! Jotain konkreettista tietoa tulisi olla esim koulupäivän pituudesta, kuljetuskustannuksista ja pääseekö kaikki lapset samaan kouluun.

Tässä on nyt kyse meille kaikkein tärkeimmästä, lapsiemme tulevaisuudesta!! Näinkin iso asia, kun koulun mahdollinen lakkautus ja uusi koulu voi merkittävästi haitata lapsen kehitystä jos asiat ei niin ruusuisesti sujukaan kuin lasten kuulemistilaisuudessa ollaan lapsille vakuuteltu. Isommat koulut, isommat ongelmat!

Omat lapset ovat viihtyneet pienessä kyläkoulussa. Kiusaamista ei ole ollut ja rauhallisessa oppimisympäristössä on saatu hyvät eväät elämään. Isompaan ja uuteen kouluun meno ei houkuta koska tämä pikkukoulujen hyvä tunnelma ei synny uusista seinistä, vaan yhteisöllisyydestä ja turvallisuudesta. Ei kiitos levottomuudelle ja ongelmille! Pienille kouluille se arvostus, joka niille kuuluukin! Ei säästetä pienten ihmisten kustannuksella.

Minun mielestäni oppilaita on vielä sen verran koulussa että voitaisiin jatkaa vielä kahtena luokkana 1-4 ja 5-6. Enemmän pieni ja tiivis yhteisö kun suuri väki määrä isossa koulussa. Pienen koulun hyvät puolet on siinä että jokainen oppilas tunnetaan nimellä ja myös ihan henkilökohtaisesti, oppimis vaikeuksiin saa heti tukea jos sellaista havaitaan. Isossa koulussa ei jokaiselle aika riitä. Riita tilanteet selvitetään samantien eikä kiusaamista synny, toisin on isossa koulussa ja siellä väki määrä isompi ja kiusaamiseen vaikeampi puuttua saati saada loppumaan, ei pieniin asioihin puututa ja ne ehtii paisua isoksi ennen kun asioille jotain tehdään. Omasta kokemuksesta puhun kun seinäjoella ison ala-asteen käynyt. Oppilaiden etu pitäisi olla etusijalla ja koulumatkojen piteneminen ei sitä todellakaan ole... melkein 30km ja se on pitkä matka! Itse ajan sen edes takaisin 60 km työmatkaa ja kyllä se työpäivän jälkeen varsinkin tuntuu tosi pitkältä ajella vielä kotiin.. kuitenkin arvostan pientä kylää ja rauhaa kaikelta mesoamiselta ja lapsilla hyvä olla täällä "jumalan selän takana". mites pienten ala astelaisten kohdalla kun vielä mennessä kerätään lapsia pysäkeiltä ja tullessa tiputellaan matkan varrelle? Kauhea ajatus että meidän pieni 4v joka joskus koulutaipaleen aloittaa, joutuu istumaan pari tuntia kuljetuksessa vielä koulupäivän lisäksi. Kuinka kuljetuksia järjestetään niin ettei odotus aikaa jää vielä koulupäivän päätteeksi? Olisi kohtuutonta että pienet luokkalaiset jäisivät vielä esim iltapäiväkerhoon koulun jälkeen vain sen takia että kuudesluokkalaiset pääsevätkin myöhemmin koulusta eikä kyytiä lähde heti niiden koulun päätyttyä? ja tietenkin ipkerho vielä vanhempien maksettavaksi? Joka luokalla alkaa eripäivinä eriaikaan koulu, tuleeko aamulla 3 kuljetusta ja sama iltapäivällä? Ottaen huomioon että yhdellä lapsella koulu alkaa 8, toisella 9 ja vielä kolmannella 10. Pakkohan se on, kuljetus aikakin jo on liian pitkä! Koulupäivän päätyttyä pääsevät esim 12, 13 ja 14.

Nykypäivänä on paljon lisääntynyt kiusaaminen sosiaalisen median kautta varsinkin ja kaikki muut paheet lisääntynyt huomattavasti nuorten keskuudessa ja nimenomaan isoissa kouluissa kun ollaan isolla porukalla. Täällä hyvin tiivis yhteisö ja kaikki on kaveria keskenään ja epäkohtiin puututaan. Ehtivät nämä pienet oppilaat ylä-aste ikäisenä kyllä kulkemaan pitkää koulumatkaa, se on kuitenkin iso ero tässä vaiheessa onko lapsi 7v vai 13v.

Ymmärrän kyllä että lapsia on vähän eikä niitä varmaan ole lisää tulossa että koulu ikuisesti säilyisi mutta vielä lapsia on ja vielä koulu on toiminnassa ja sillä voi lapsiperheet innostua muuttamaan kauhajärvelle, koulun loputtua ei tänne kukaan halua koko kylä kuolee samalla. Se on kyläläisten kohtaamispaikka, niin aikuisille ja lapsille. Päiväkotikin lopetettiin ja kerrottiin ettei oo riittävästi lapsia? Oma lapsi oli siellä hoidossa ja yksi vanhempi olisi sinne tuonut pari omaa lastaan myös mutta sanottiin ettei ota koska ei ole kuin yksi hoitaja... sinne ei siis voitu ottaa toista hoitajaa kun lapsia olisi päiväkotiin tuotu? Sinne tuotiin uusia liukumäkiä ja virikkeitä ja lapset saivat pihalla ollessaan seurata sisaruksiaan koulun puolelle. Yhtäkkiä väitetään ettei lapsia ollu vaikka olisikin ollut vaan hoitaja puuttui ja paikkaa ei vaan annettu?? Eskarilaisetkin oli aamu ja iltapäivän hoidon puolella että jo niistäkin olisi ollut lapsilukua tarpeeksi. Sekin jo tuntui siltä että ihan tahallaan haluttiin sekin sulkea, oliko kenties säästö mielessä. Kouluun laitettu juuri maalämpö, keittiö uusittu ja ulkopintoja kunnostettu jne, tekonurmikenttä ja kaukalo pihassa ettei virikkeitä puutu liikunnan suhteen.. pururata ja mettä vieres, pyörällä menty järveä ympäri retkimielessä. Laskettelumäki pihassa ym muuta. On ollut vanhempainyhdistyksen avulla mahdollista järjestää lapsille laskettelupäivä talvella, kevät retkiä keväisin.. nämä kun ei isossa koulussa ole mahdollista. On joulujuhlat ja lapsien toivepäiviä toteutettu mm ruuan suhteen tai järjestetty teema aiheisia juttuja. Paljon asioita/pienstä extraa mitä pystyy järjestämään oppituntien lisäksi pienelle porukalle joka tuo motivaatiota taas opiskeluun. Isoissa kouluissa näistä jäädään paitsi, on paljon hälinää joka vaikuttaa keskittymiseen tai kiusaaminen motivaatioon ja hyvinvointiin. Asiat vaikeutuu luokittain eikä jokaiselle ole resursseja tarjota onnistumisia tuen avulla. Toivon todella että tätä kokonaisuutta harkitaan uudelleen ja jos koulu loppuu, ehdotan pienten koulujen yhdistämistä niiden lopettamisen tilalle. Esim männikkö ja kauhajärvi voisi yhdistyä niin edes männikkö saisi elinvuosia lisää, kauhajärven koululaiset pääsisivät pieneen kyläkouluun suuren sijaan.

Miksi sivukylien lapsia rankaistaan koulun lakkauttamisella? Lastani pelottaa, siis pelottaa!! Tämä ajatus, että ei pääse enää pieneen kouluun. Eikä hän ole ainut.

Tässä kuviossa on ollut jo paljon juttuja, mille ei ole mitään selitystä. Kukaan ei osaa selittää miksi näin tehdään? Miksi koulualuetta on tietoisesti pienennetty!? Miksi tontteja ei ole annettu ihmisten ostaa? Miksi ei kehitetä? Miksi saman perheen lapsille on esitetty eri koulu? Sairasta!! Ei mitään järkeä. Nyt jos koskaan pitää ajatella lasten etuja! Ei tänne kukaan ole muuttanut sen takia että oma lapsi saa kulkea pitkiä koulumatkoja, alakoulu ikäisenä. Halutaanko kylät ajaa alas? Vai halutaanko niitä elvyttää? Ei ainakaan Lapualla.

Toivoisin että te alkaisitte näkemään nämä pienet koulut mahdollisuutena eikä kulu eränä. Eikö sen järkikin sano, että lasten on parempi olla sellaisessa ympäristössä, missä ei vilise satoja lapsia, melu on valtavaa ja aikuinen ei ehdi kaikkia lapsia auttamaan jos apua tarvitsee. Tämä tuo lapsille keskittymishäiriöitä, levottomuutta, ahdistusta, väsyttävää oloa ja kaikkea muuta.

Lapsiin tulee vaikuttamaan suuresti pitemmät koulumatkat, mikä venyttää koulupäivää ja aika paljon. Ja sitte lasten pitäisi kuitenkin olla aktiivisia ja pärjätä hyvin koulussa? Miten tämä tulee muka toteutumaan jos lähtökohdat ovat jo pielessä? Peruspohja on murskattu. Kuka aikuinenkaan kykenee työskentelmään levottomassa ja äänekkäässä työpaikassa?? Ja sitten lapsen pitäisi? Hei haloo!!

Ensinnäkin lasten kuulemista ei ole tehty oikein, vaan on manipuloitu ja aiheutettu lapsille pelkoa ja surua. Tästä samaa mieltä on lasten asiantuntijat, kun heiltä on asiaa kysytty. Tämän perusteella pitäisi tehdä uusi kuuleminen.

Onko niin että Lapuaa ei haluta kehittää? Edes yrittää kehittää? Pienten koulujen lakkauttamisella ei ainakaan kehitystä saada. Miksi ei ole annettu ihmisten ostaa tontteja männikön koulu alueelta? Vaikka niitä on nyt ollut tarjolla. Miksi kaupunki laittaa kapuloita rattaisiin? Lasten kustannuksella? Hävetkää! Vaikka keneltä aikuiselta ihmiseltä kysyy, niin juuri kukaan ei ole lakkauttamisen kannalla. Paitsi he jotka väkisin haluavat pienet koulut kiinni.

Kyllä, sille ei voi mitään että lapsia ei synny. Mutta miksei edes yritetä saada tänne muuttamaan ihmisiä? Miksei tälle anneta aikaa!? Miksi on kova kiire päätökselle? Siksi koska asia on jo päätetty? Koska männikön koulua ei ole edes laskettu ensivuoden budjettiin??? Miten ei voida laskea jos päätöstä ei ole vielä tehty?

Olen niin pettynyt Lapuan kaupunkiin, että harkitsemme muuttoa muualle. Niin olen monen muunkin suusta kuullut.

Tutkimuksetkin ja asiantuntijat puoltaa sitä, että lasten on hyvä olla pienissä kouluissa. Lapseni sanoi eilen, että Liuhtarin koulussa oltiin melkein hakattu hänen kaverinsa!! Puukko hipasta puhumattakaan. Onpa kiva laittaa oma lapsi sitten tällaiseen kouluun!!!

Ja vaikka kuinka tässä kohtaa sanotaan että lähikouluksi nimetään lähikoulu, mutta luottamus mennyt ja en usko että näin tulee kuitenkaan tapahtumaan.

Lapsetkin ovat surullisia ja pettyneitä. Voiko näin toimia PERHEKOON Lapua?? Vahvuutena välittäminen??? Kaukana siitä!!

Lapuaa olisi mahdollisuus kehittää, mutta sitä kehitystä ei tule uuden uimahallin myötä, vaan ihan jonkun muun!!

Pyydän, älkää tehkö hätäkoityjä päätöksiä!

Jäi sanomatta että monelle lapselle kyläkoulun parempi soveltuvuus tulee ylipäättään pienemmästä oppilasmäärästä, ei pelkästään ryhmäkoosta. Koulussa on rauhallista, opettajat tuntevat lasten ja perheiden historian, kommunikaatio on välitönsä ja perheet tuntevat toisensa. Ideaali koko koululle olisi n. 30-90 oppilasta. Männikön pulkkamäkiin ja metsämajoihin mahtuisivat myös Haapakosken koulun lapset. Keskustan isot koulut eivät ole omille lapsillemme vaihtoehto, niistä on jo kokemusta.

Männikön koulun korkea oppilaskohtainen vuosikustannus esitettiin yhtenä perusteena sulkemiselle. Tämä kustannus laskee välittömästi kun koulualueen rajaa tuodaan lähemmäs keskustaa ja oppilasmäärä lisääntyy.

Säästöt lakkauttamisesta ovat lyhytaikaisia, todelliset kustannukset tulevat myöhemmin moninkertaisina isojen koulujen ryhmäkokojen kasvaessa kun tarve erilaisille tukitoimille kasvaa. Jo nyt on tiedossa että useampi oppilaista ei tule menestymään isossa ryhmässä vaan tulee tarvitsemaan runsaasti tukitoimia, lääkitystä, jopa kokoaikaisen oman avustajan. Tämä tulee syömään lakkauttamisella haetut säästöt. Siihen on syynsä miksi jotkut perheet hakeutuvat asumaan pienten koulujen alueelle. He tietävät jo ennen kouluikää että oma lapsi ei tule pärjäämään isossa koulussa.

Todellista pitkäaikaista kustannussäästöä syntyisi jos perheille annettaisiin aito mahdollisuus valita sopiva kouluympäristö lapselleen.

Olen todella pettynyt päättäjien toimintaan Lapuan kyliä kohtaan. Männikön koulun tarkoituksenmukainen alasajo on häpeällistä ja osoittaa sen että ollaan todella kaukana "Perhekoon kaupungista". Taksit voivat kuljettaa lapsia aivan yhtä hyvin Koverolta Männikköön kuin Männiköstä keskustaan/Liuhtariin!!! Valinnanvapaus takaisin ja Männikkö täynnä. Sopiva opiskeluympäristö jokaiselle, ongelmat vähenee, erityisen tuen osuus vähenee, kustannukset laskee. Lapua tarvitsee lisää lapsiperheitä- tarjotkaa vaihtoehtoja!

Lapsivaikutusten tunnistaminen ja toimenpidesuosituks

Yksilöllinen kasvu ja kehitys

Pienten koulujen yhteisöissä sekä tutkimustiedon että lasten kuulemisten perusteella voidaan todeta, että isommat lapset oppivat kärsivällisyyttä ja vastuuta sekä saavat onnistumisen kokemuksia voidessaan auttaa opetustilanteissa pienempiä lapsia. Pienemmät lapset puolestaan mallioppivat ja saavat tukea isommilta lapsilta. Oppimisympäristössä, jossa on eri ikäisiä lapsia, opettaja voikin hyötyä isompien lasten valmiudesta avustaa ja tukea pienempiä lapsia. Kaikenikäisten kanssa työskentely voi lisätä yhteistyötaitoja ja empaattista vuorovaikutusta. Myös huoltajat korostivat pienen koulun "me"-henkeä ja yhteisöllisyyttä. Toisaalta lapsen yksilölliset tarpeet voivat jäädä vähemmälle huomiolle, kun opettajalla on useita eri ikäryhmiä vastuullaan. Opettajan onkin tällaisessa oppimisympäristössä tärkeä huomioida, että myös isommat lapset saavat tasapuolisesti huomiota ja tukea.

Koulunkäynnin nivelvaiheet on tunnistettu haastavaksi kohdiksi oppilaiden koulupolulla. Isompaan yhteisöön tottuminen jo alakoulun aikana voi helpottaa yläkouluun siirtymistä. Sopeutuminen uuteen yhteisöön voi viedä aikaa. Riittävän aikaisin aloitetut sekä kattavat ryhmäytymistoimet voivat vähentää muutokseen liittyvää jännitystä ja epävarmuutta. Nykyisen kaveripiirin ja yhteisön säilyminen edesauttaa sopeutumista. Lisäksi isommassa yhteisössä uusiakin kaverisuhteita voi syntyä aiempaa enemmän.

Mikäli nykyinen alakoulu lakkautuu ja uudeksi lähikouluksi osoitetaan toinen koulu, kokevat lapset keskikokoiseen kouluun siirtymisen vähemmän pelottavana ajatuksena kuin suureen. Myös huoltajat toivovat lähikoulun olevan sekä etäisyyden että oppilasmäärän puolesta mahdollisimman lähellä nykyistä koulua. Mahdollisuus hakea toissijaiseen kouluun lisää valinnanvapautta tilanteessa, jossa lähikouluksi osoitettua koulua ei koeta sopivaksi.

Harrastukset ja vapaa-aika

Nykyisen koulun säilyessä säilyvät myös koulurakennuksen ja -ympäristön liikkumis- ja harrastusmahdollisuudet. Lasten mukaan koulun ympäristöön on helppo tulla vapaa-ajallakin liikkumaan ja leikkimään, kun matka koululle on lyhyt. Hyvät lähiliikuntamahdollisuudet lisäävätkin tutkitusti lasten omaehtoista liikkumista. Huoltajien kuulemisissa korostui koulun tilojen ja ympäristön merkitys koko kylän harrastus- ja vapaa-ajan toiminnalle. Esimerkiksi Kauhajärvellä koulun sali on kylän ainoa liikuntapaikka, ja tämän toivotaan säilyvän osana kaupungin liikuntavalikoimaa myös tilanteessa, jossa koulun opetustoiminta päätetään lakkauttaa.

Suuremmilla kouluilla on keskimäärin enemmän koulupäivän yhteyteen ajoittuvia kerhoja sekä koulun ulkopuolista harrastustoimintaa. Tämä voi monipuolistaa lasten

harrastusvalikoimaa, turvata harrastamismahdollisuuden myös eriarvoisessa asemassa oleville lapsille ja nuorille sekä mahdollistaa itsenäisen kulkemisen harrastuksiin. Toisaalta lasten huolena on, että koulupäivän jälkeisiin harrastuksiin tulee kiire, jos koulupäivä pitenee tai kulkemisiin menee enemmän aikaa.

Ihmissuhteet, sosiaalinen kehitys

Yhteisön tuttuus ja toimintatapojen tuntemus lisäävät yhteisöllisyyden tunnetta ja auttavat saavuttamaan yhteisöllisyyden tuottaman hyödyn. Lapset kokevatkin tiiviissä yhteisössä mahdollisten ristiriitojen sopimisen sekä kaverisuhteiden muodostamisen helpommaksi. Toisaalta sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutuksen harjoittelumahdollisuudet jäävät kapeiksi, kun ikätovereita on vähemmän tai ei ollenkaan. Pinnalliset kaverisuhteet voivat lisätä kouluviihtyvyyttä, mutta eivät vaikuta turvallisuudentunteeseen tai karruta sosiaalista pääomaa. Osalla lapsista ryhmäytyminen voi olla haasteellista silloin, kun ryhmä on pieni, "valinnanvaraa" kavereiden suhteen on vähän, ja ryhmä sisältää jo olemassaolevia, kiinteitä kaverisuhteita. Lapsilla, joiden lähiympäristö on sosiaalisilta suhteiltaan rajallinen, voivat ryhmäytyminen ja tutustumiset toisten kouluyhteisöjen kanssa laajentaa sosiaalisia verkostoja ja tuoda uusia ystäviä tai vertaiskokemuksia oman lähiyhteisön ulkopuolelta.

Lapset nostavat useissa tutkimuksissa koulun tärkeimmäksi asiaksi kaverit, ja myös lasten ja huoltajien kuulemisissa tämä korostuu. Nykyisten kaverisuhteiden toivotaankin säilyvän riippumatta siitä, jatkuuko nykyisen koulun opetustoiminta vai onko edessä lähikoulun vaihtuminen. Toisaalta lapsilla voi olla jo olemassa olevia kaverisuhteita muiden koulujen oppilaisiin mm. harrastusten kautta, ja myös näiden kaverisuhteiden säilymiseen ja jatkumiseen lapset suhtautuvat positiivisella innolla. Palveluverkkosuunnittelun lähtökohtana on kaikkien oppilaiden osoittaminen samaan uuteen lähikouluun, jolloin tuttu yhteisö säilyy. Erityistä huomiota koulunvaihdoistilanteessa tulee kuitenkin osoittaa lapsiin, joiden nykyiset kaverit ovat eri luokka-asteella, ja saattavat siten päätyä uudessa koulussa eri luokalle. Lapsille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa opetusryhmiin, mikäli lähikoulu vaihtuu.

Terveys ja hyvinvointi

Seuraavassa taulukossa on esitelty Lapuan hyvinvointikyselyn kouluhyvinvointiin liittyviä vastauksia keväällä 2025 teetetyssä kyselyssä. Taulukossa on vertailtu Kauhajärven ja Männikön oppilaiden vastauksia Lapuan kolmen suurimman koulun vastauksiin.

Kysymys	Tarkasteltu vastausvaihtoehto	Kauhajärvi & Männikkö	Keskuskoulu, Ritavuori, Liuhtari
Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä? Pidän koulunkäynnistä...	Melko paljon+Hyvin paljon	70	68
Sinulla on koulussa riittävästi kavereita	Kyllä	96	87
Kuinka tyytyväinen olet elämääsi tällä	Erittäin tyytyväinen	62	58

hetkellä?			
Koulun pihalla on riittävästi harrastus- ja liikummahdollisuuksia	Riittävästi	81	80
Oletko käyttänyt tai kokeillut viimeisen vuoden aikana	Tupakkaa: En lainkaan	94,9	96,1
	Sähkötupakkaa (vape): En lainkaan	94,9	93,8
	Alkoholia: En lainkaan	94,9	94,9

Lasten kuulemistilaisuuksissa sekä Männikön että Kauhajärven koulujen lapset korostivat pitävänsä erityisesti nykyisen koulun luonnonläheisestä, metsäisestä ympäristöstä ja pihan mahdollisuuksista, jotka innostavat leikkiin ja liikuntaan. Koulupäivän aikainen liikunta vähenee myös tutkimusten mukaan merkittävästi, jos koulun ympäristö ei ole lapselle liikkumiseen innostava. Lapset kokevatkin kurjana ajatuksen, jos mahdollisen uuden lähikoulun ympäristö poikkeaisi negatiivisesti nykyisestä. Lapuan hyvinvointikyselyn (2025) vastausten perusteella koulun pihan varustelu koetaan yhtä hyväksi koulun koosta riippumatta. Tämä johtunee siitä, että isommilla kouluilla on pääsääntöisesti monipuoliset ja päivitetyt ulko- ja sisäliikuntamahdollisuudet; metsäinen ympäristö on myös monelle isollekin koululle ominaista.

Välituntitoiminta ja liikuntamuodot voivat olla rajallisia pienen ja eri ikäisistä koostuvan lapsiryhmän vuoksi (esim. joukkuelajit). Lasten lajituntemus ja mahdollisuus eri liikuntalajeihin tutustumiseen voi jäädä puutteelliseksi. Liikuntatuntien ja välituntitoiminnan suunnittelu vaatii pienen koulun opettajalta mukautumiskykyä, vaikka nykyisessä liikunnan opetussuunnitelmassa ei liikunnan opetus enää lajivalmennukseen keskitykään. Vastuu eri liikuntalajien kokeilusta siirtyy enemmän vanhemmille ja osaksi vapaa-aikaa.

Mahdollisuus itsenäiseen koulumatkojen kulkemiseen koko alakoulun ajan lisää merkittävästi päivittäistä liikuntaa lapsuusvuosiin. Vastavuoroisesti koulumatkaliikunta vähenee, jos aiemmin itsenäisesti koulumatkat kulkenut oppilas siirtyy koulukuljetuksen piiriin. Toisaalta iso osa koulujen lapsista on nykyisinkin koulukuljetuksen piirissä.

Isommassa koulussa oppilashuollon palvelut ovat paremmin saatavilla. Toisaalta isommissa yhteisöissä riski esimerkiksi tartuntatauteihin sairastumiseen on hieman suurentunut.

Sekä lasten että huoltajien kuulemisissa nousi esiin huomioita mahdollisesta koulupäivän pidentymisestä ja sen vaikutuksista. Perusopetuslain mukaan alakouluikäisen oppilaan koulupäivään liittyvät kuljetukset odotuksineen eivät saa ylittää 2,5 tunnin aikarajaa. Tämä tulee ottaa huomioon mahdollista uutta lähikoulua nimettäessä. Odotusaikoihin sekä kuljetuksen kestoihin voidaan vaikuttaa lukujärjestyksen laatimisen yhteydessä sekä kuljetusreittejä suunniteltaessa ja kilpailutettaessa. Tavoite on, että odotukset ja kuljetukset eivät pidennä oppilaiden koulupäivää tarpeettomasti.

Osana pienimpien oppilaiden (1-2-luokkalaiset) koulupäivää Lapuan alakouluilla järjestetään iltapäivätoimintaa. Pienimmissä kouluissa tämä ei ole mahdollista liian vähäisen oppilasmäärän vuoksi. Koulun koon kasvaessa iltapäivätoiminnan järjestäminen on todennäköisempää. Iltapäivätoimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja perheen tarpeista lähtevää. Joissain tapauksissa iltapäivätoimintaan osallistumisella on positiivisia vaikutuksia perheen arkeen (esim. mielekäs tekeminen iltapäivään, huoltajalla ei huolta yksin olevasta lapsesta).

Kauhajärven koululla on nykyisin oma keittiö, kun taas Männikön kouluruokailu järjestetään keskusjakelun kautta. Oma keittiö mahdollistaa joustavammat ruokailuratkaisut ja esimerkiksi toiveruokapäivien toteuttamisen matalalla kynnyksellä. Toisaalta resurssit voivat olla pienemmät. Erityisruokavalioiden huomioimisessa ei ole eroja asian lakisääteisydestä johtuen.

Mielen hyvinvointi ja turvallisuus

Lähikoulun vaihtumiseen liittyvä muutos voi lapsissa aiheuttaa epävarmuutta, stressiä ja sopeutumishaasteita (esim. kiusaamisen pelko). Tätä voidaan lievittää esimerkiksi kattavilla tutustumisilla ja ryhmäytystoimilla, koulukulkemisten harjoittelulla sekä huoltajien ja muiden aikuisten positiivisella, kannustavalla suhtautumisella. Myös huoltajille tulee mahdollistaa vierailut, vaikuttamismahdollisuudet ja riittävän kattava tutustuminen esimerkiksi koulun tapoihin, koulukuljetusreitteihin ja uuteen opettajaan.

Pienen koulun lakkautusuhan jatkuminen ylläpitää lasten kommenttien mukaan tähän liittyvää stressiä. Koulun toiminnan jatkuessa selkeä tiedotus ja linjaukset asian ottamisesta uuteen käsittelyyn voivat helpottaa epätietoisuutta.

Lapuan hyvinvointikyselyn (2025) vastausten perusteella pienissä kouluissa ilkeiden kokeminen koulupäivän aikana on harvinaisempaa kuin suurissa kouluissa. Toisaalta turvallisuudentunteessa ei juurikaan ole eroja: olonsa turvalliseksi koulussa kokee Kauhajärven ja Männikön lapsista 85%, isojen koulujen lapsista 80%. Turvattomaksi olonsa kokee 2% Kauhajärven ja Männikön oppilaista ja 1% isojen koulujen oppilaista.

Kysymys	Tarkasteltu vastausvaihtoehto	Kauhajärvi & Männikkö	Keskuskoulu, Ritavuori, Liuhtari
Tunnet olosi koulussa turvalliseksi	Kyllä	85	80
Jos sinulla on ongelmia, huolia tai murheita, voisitko ajatella puhuvasi niistä seuraaville henkilöille?	Oma luokanopettaja/luokanvalvoja/ ryhmänohjaaja: Kyllä	46,8	58,3
Sinua on kiusattu koulussa tämän lukuvuoden aikana	Noin kerran viikossa + Useita kertoja viikossa	10,6	11

Oletko viimeisen vuoden aikana kokenut jotain seuraavista	Ahdistelua (kuten sopimatonta koskettelua, kehon kommentointia tai häiritsevää viestittelyä): En lainkaan	92,3	82,8
	Syrjintää (kuten ryhmän ulkopuolelle jättämistä tai sillä uhkailua): En lainkaan	74,4	76,1
	Fyysistä väkivaltaa (kuten lyömistä, potkimista, tönimistä tai sillä uhkailua): En lainkaan	84,6	79,8
	Sinulta on rikottu jotain koulupäivän aikana: En lainkaan	94,9	87,4
	Sinulta on varastettu jotain koulupäivän aikana: En lainkaan	87,2	85,4
	Sinusta on levitetty häiritseviä viestejä, kuvia tai videoita: En lainkaan	89,7	86,3

Isommassa koulussa, jossa lapsia on enemmän, voi kiusaajien määrän mahdollinen kasvu jännittää lapsia. Ristiriitatilanteiden syntymisen mahdollisuuden koetaan myös kasvavan, kun ei tunne kaikkia. Erityisesti huoltajien kuulemisissa korostui näkemys ja kuulopuheet siitä, että isommissa kouluissa kiusaamista koetaan paljon enemmän, ja myös riski syrjäytymiselle on suurempi. Lapuan lasten ja nuorten hyvinvointikyselyn (2025) vastausten perusteella lapset kokevat kuitenkin yhtä paljon säännöllistä kiusaamista vertailun pienissä ja suurissa kouluissa. Syrjinnän kokemuksessa ei myöskään ole eroja. Luottamuksetunne omaa luokanopettajaa kohtaan on isoissa kouluissa huomattavasti vertailun pieniä kouluja suurempaa. Ryhmytystoimilla ennen ja jälkeen koulun vaihtumisen sekä lähiympäristön turvallisilla aikuisilla onkin suuri merkitys yhteisöön kiinnittymisen, jännityksen ja epävarmuuden vähenemisen sekä uusien kaverisuhteiden solmimisen edesauttamisessa.

Opetus ja koulunkäynti

Pienten ja isojen koulujen eroavaisuuksien vertailu pedagogisesta näkökulmasta tuo esiin, että molemmilla koulutyypeillä on omat vahvuutensa ja heikkoutensa, esimerkiksi yhteisöllisyyden, opetusryhmien koon ja opetuksen järjestämisen suhteen. Pienissä kouluissa yhteisöllisyys on tiivistä ja opettajan vastuu laajempi, kun taas isoissa kouluissa opetusryhmät ovat usein homogeenisempia ja resurssit monipuolisempia. Lisäksi eroja on havaittavissa henkilöstön monipuolisuudessa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttamismahdollisuuksissa. Eroja ilmenee myös valinnaisaineiden tarjonnassa ja

eriyttämiseen käytettävissä olevassa ajassa. Taulukossa on vertailtu pienen ja ison kouluyhteisön eroja.

	Pieni kouluyhteisö	Iso kouluyhteisö
Yhteisöllisyys ja yksilöntuntemus	Tiivistä koulun tasolla. Kaikki tuntevat kaikki.	Yhteisöllisyyden rakentaminen vaatii enemmän työtä, toteutuu koulutason lisäksi luokkatiimitasolla
Opetusryhmät	Heterogeenisia, jopa neljä vuosiluokkaa samassa luokassa. Perusopetusryhmän koko n.20 oppilasta	Muodostuvat pääasiallisesti yhden tai kahden vuosiluokan oppilaista. Perusopetusryhmän koko n. 20 oppilasta
Opetus	Opettajan opetus hajautuu usean vuosiluokan kesken. Pienempi opettajajoukko vastaa opetussuunnitelman toteutumisesta (esim. välituntivalvonnat, suunnitelmien laatiminen, koulun juhlat ja retket), jolloin vastuu on laajempi	Opettaja opettaa melko saman sisältöisesti koko oppilasjoukkoa, aikaa jää eriyttämislle. Vastuun jakautuessa useammalle opettajalle, vahvuuksien hyödyntäminen mahdollistuu.
Resurssit	Voivat olla rajalliset esimerkiksi erityisluokkien ja opetusvälineiden suhteen. Valinnaisaineita voidaan tarjota rajoitetusti.	Eriyisluokkia ja opetusvälineitä monipuolisesti. Valinnaisaineissa laaja tarjonta opettajien osaamisen ja oppilaiden mielenkiinnon mukaan.
Henkilöstön monipuolisuus	Eri ammattikuntien edustajia harvakseltaan koululla, tarpeen mukaan saatavilla	Eri ammattikuntien edustajia (koulunkäynninohjaajat, erityisluokanopettajat, opiskeluhooltohenkilöstö) päivittäin läsnä koulun arjessa
Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutuvat, pienryhmiä ja erityisluokkia ei ole.	Mahdollisuus toteuttaa monipuolista ja tiivistä tukea moniammatillisesti. Kaikki nykylainsäädännön mukaiset oppilaskohtaiset tukitoimet saatavilla.

Mikäli koulun koko on huomattavan pieni (alle 25 oppilasta), opetettavat luokat muodostuvat erittäin heterogeenisesti useasta eri vuosiluokasta. Kaikkein pienimpien koulujen kohdalla koko koulu voi muodostaa yhden luokan, jota pystytään osittain jakaa pienempiin ryhmiin. Tällaisessa tilanteessa opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu suuresti, koska opettajan on mahdotonta suunnitella ja toteuttaa opetus jokaisen vuosiluokan sisältöjen mukaisesti. Perusopetuslain säädös oikeudesta opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ei toteudu.

Lasten kuulemisissa nousivat esiin huomiot siitä, että opettajan apua saattaa pienessä koulussa joutua odottaa pidempään, koska open pitäisi ehtiä opettamaan niin montaa asiaa

yhtä aikaa. Isossa koulussa on enemmän opettajia ja muita aikuisia. Toisaalta mietitään sitä, että jos on paljon opettajia, niin sääntöjä ja käskyjäkin on enemmän. Jos koulu vaihtuu, jännittävät uudet ihmiset. Huoltajat nostivat huolena esiin oppilastuntemuksen katoamisen, mikäli omat tutut opettajat eivät siirry mahdolliseen uuteen kouluun.

Mikäli oppilaiden lähikoulu vaihtuu, tulee kiinnittää huomiota tutustumisten mahdollistamiseen niin oppilaille kuin huoltajillekin. Lisäksi tulee huolehtia riittävästä tiedonsiirrosta tulevalle opettajalle, jotta opetuksessa ja koulunkäynnissä voidaan huomioida lasten yksilölliset tarpeet.

Lapuan hyvinvointikyselyn (2025) vastausten perusteella koettu työrauha on pienissä kouluissa merkittävästi suuria kouluja parempi. Yksiselitteistä syytä tähän kokemukseen on vaikea löytää. Esimerkiksi luokkakoko ei ole selittävä tekijä. Keskimääräinen luokkakoko Lapuan alakouluissa on 17,4 oppilasta. Pienillä kouluilla yleisopetuksen luokkakoot vaihtelevat 9-24 oppilaan välillä ja isoissa kouluissa 10-26 välillä.

Kysymys	Tarkasteltu vastausvaihtoehto	Kauhajärvi & Männikkö	Keskuskoulu, Ritavuori, Liuhtari
Oppitunneilla on mielestäsi hyvä työrauha	Kyllä	49	29

Opettajalla on keskeinen rooli luokan työrauhan luomisessa ja ylläpitämisessä. Tutkimukset osoittavat, että opettajan ja oppilaan välinen suhde sekä oppimisympäristön fyysiset puitteet vaikuttavat merkittävästi oppilaiden kokemukseen luokan hyvästä työrauhasta. Koulun tasolla kaiken toiminnan – opetuksen organisoinnin ja työrauhan ylläpitämisen – tulee perustua opetussuunnitelman tavoitteisiin ja koulun toiminta-ajatuksiin. Koulun tavoitteiden on yhdistettävä koko henkilöstöä ja ohjattava heitä toimimaan johdonmukaisesti, selkeästi ja oikeudenmukaisesti. Työrauhan tukemiseksi on tärkeää, että kouluyhteisö tekee rakentavaa ja luottamuksellista yhteistyötä kotien kanssa, mikä mahdollistaa pulmatilanteisiin puuttumisen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Työrauhaan liittyvät pulmat kumpuavat usein lapsen tai nuoren pahoinvoinnista, jolloin taustatekijöiden selvittäminen ja niihin puuttuminen on ensisijaista. Kodin ja koulun välinen vuorovaikutus on tässä keskeistä, sillä myös vanhemmat saattavat tarvita tukea. Yhdenmukaiset toimintatavat koulun sisällä sekä myönteinen suhtautuminen yhteistyöhön kotien kanssa ovat parhaimmillaan ennaltaehkäisevä keino työrauhaongelmia vastaan. Myös oppilashuoltotyöryhmien asemaa ongelmien ennaltaehkäisyssä tulisi edelleen vahvistaa.

Työrauhan perustana on kaikkien osallisuuden vahvistaminen sekä luottamuksen ja välittämisen osoittaminen. Opettaja osoittaa välittävänsä puuttumalla epäasialliseen käytökseen ja olemalla läsnä oppilaille. Työrauhaa voidaan tarkastella yksinkertaistetusti neljän ulottuvuuden kautta: säännöt, kohtaaminen ja välittäminen, toimintakulttuuri sekä pedagogiikka.

Tämän raportin laatijoilla ei ole saatavilla vertailutietoa isojen ja pienten koulujen oppilaiden oppimistulosten eroista. Tutkimus- ja tilastotieto eivät osoita selvää suoraa yhteyttä opetusryhmän koon ja koulumenestyksen välillä. Myös oppilaiden asenteiden vaihtelu näyttää olevan riippumatonta luokan oppilasmäärästä. Vaikka pienten luokkien oppilailla havaittiin keskimäärin hieman enemmän koulutyötä haittaavia uskomuksia, ero suurempiin luokkiin oli vähäinen. On kuitenkin huomioitava, että tällaisten tutkimusten on vaikea ottaa huomioon kaikkia oppimiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten koulunkäynninohjaajien määrää, jakotunteja tai samanaikaisopetusta, joiden vaikutusta on vaikea mitata tarkasti.

Koulumenestykseen vaikuttavat useat eri tekijät samanaikaisesti, kuten vanhempien sosioekonominen asema ja koulutus, väestön ja koulujen eriytyminen sekä oppilaan sukupuoli. Tutkimusta opetusryhmien vaikutuksesta tulee jatkaa. Tulevaisuudessa huomio tulisi kohdistaa siihen, miten opettajat voivat tosiasiallisesti hyödyntää pienten opetusryhmien resursseja ja muuttaa pedagogisia toimintatapojaan oppimista tukeviksi. Opetusryhmien muodostamisessa tulee jatkossakin hyödyntää opettajien pedagogista asiantuntemusta.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö on tärkeää lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Säännöllisellä yhteydenpidolla tehdään huoltajille tutuksi koulun toimintaa ja madalletaan kynnystä yhteydenottoihin. Koulun tasolla järjestetään tapahtumia ja retkiä, joissa huoltajien liittymistä kouluyhteisöön vahvistetaan. Huoltajille luodaan mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan esim. yhteisöllisen opiskeluhuollon ja vanhempainyhdistyksen toiminnan kautta. Yksittäisen oppilaan osalta koulun ja huoltajan yhteisenä tehtävänä on oppimisen ja kasvun tukeminen, hyvinvoinnin edistäminen sekä ongelmien ennaltaehkäisy.

Kukin koulu ja opettaja omalta osaltaan rakentaa yhteistyötä kotien suuntaan sekä huoltajat omassa roolissaan toimivat yhteistyön rakentajina ja oppilaan koulutyön tukijoina. Yhteistyö muodostuu tilanteissa yksilöllisesti eikä esimerkiksi koulun koolla voida olevan suoraa yhteyttä yksittäisen oppilaan osalta tehtyyn kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Aina tulee pyrkiä tiiviiseen ja rakentavaan yhteistyöhön, joka edistää oppilaan oppimista ja hyvinvointia. Mikäli oppilaiden lähikoulu vaihtuu, tulee kodin ja koulun välisen yhteistyön rakentamiseen kiinnittää erityistä huomiota. Kodin ja koulun yhteistyön näkökulmasta kyläkouluympäristö tarjoaa vanhemmille enemmän mahdollisuuksia osallistua ja osallistuminen on myös todennäköisempää.

Kuulemisissa nousi esiin epävarmuus mahdollisen uuden lähikoulun jatkosta ja huoli siitä, että oppilaan koulu vaihtuu useaan kertaan alakoulun aikana. Palveluverkosta päätettäessä on otettava huomioon tiedossa olevat seikat, jotta uusi lähikoulu olisi toiminnassa mahdollisimman pitkään. Tarkoituksenmukaista olisi tarkastella perusopetuksen palveluverkkoa kokonaisuudessaan eikä pelkästään yksittäisten koulujen osalta, jotta kyläkoulujen tulevaisuudesta hahmottuu laajempi kokonaisuus.

Vaikutukset tiettyyn ryhmään

Oppilailla on oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Kaikille oppilaille tulee tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tukea. Kun tuen tarve havaitaan, koulun on tarjottava sitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan omassa opetusryhmässä. Tuen joustava, pitkäkestoinen ja monipuolinen tarjoaminen vaatii toteutuakseen opettajien välistä yhteistyötä.

Kuten aiemmassa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvässä osiossa todettiin, pienillä kouluilla on rajalliset mahdollisuudet toteuttaa kaikkia oppimisen ja koulunkäynnin tuen muotoja (erityisopettajan antama opetus pienryhmässä/erityisluokassa). Tämä jättää eniten tukea tarvitsevat lapset asemaan, jossa tukea ei pystytä tarjoamaan omalla lähikoululla, koska oppilaista ei muodostu ryhmää pienryhmää tai erityisluokkaa varten. Suurissa kouluissa on mahdollisuus järjestää tukea monipuolisesti lapsen tarpeet ja vahvuudet huomioiden.

Jatkossakin tulee tunnistaa, että oppilaskohtaista tukea laajemmin tarvitsevien oppilaiden tuen tarpeisiin pystytään vastaamaan kouluilla, joissa työskentelee monipuolisesti tuen ammattihenkilöstöä (erityisopettajat, erityisluokanopettajat, koulunkäynninohjaajat) sekä opiskeluhooltohenkilöstöä.

Pienessä yhteisössä moninaisuuden kokeminen voi jäädä kapeaksi. Tämä vähentää vertaisen tuen mahdollisuuksia vähemmistöryhmillä. Epäonnistuminen ryhmään pääsyssä tai kykenemättömyys toimimaan ryhmän tavoin vaikuttaa tutkimusten perusteella negatiivisesti identiteetin muodostumiseen lapsilla ja nuorilla. Vertaisen tuen puute lisää merkittävästi yksilön kokemaa vähemmistöstressiä. Vierailut toisissa (koulu)yhteisöissä, moninaisuuskasvatus tai yksilöllinen tuki kasvattavat resilienssiä ja tarjoavat vertaista tukea mahdollisesti oman lähiyhteisön ulkopuolelta. Pienessä yhteisössä korostuu myös koulun aikuisten vastuu: opettajien tehtävä on kannustaa oppilaita erilaisuuden hyväksymiseen ja tasa-arvoiseen ja kunnioittavaan suhtautumiseen kaikkia kohtaan.

Isommilla kouluilla on esteettömyys ja saavutettavuus on huomioitu jo rakennusvaiheessa tai muutostöillä. Esteettömyyttä parantavien muutostöiden kattava tekeminen ei välttämättä ole mahdollista iäkkäissä tai suojelluissa rakennuksissa, joissa pienet kyläkoulut usein sijaitsevat.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Lapuan hyvinvointikyselyn (2025) vastaajat kokivat vaikuttamismahdollisuutensa koulussa yhdenvertaisiksi koulun koosta riippumatta. Vertailun pienten koulujen oppilaat kokivat kuitenkin yleisemmin itsensä tärkeäksi osaksi luokkayhteisöään. Lapset kertovat myös, että pienessä koulussa on helpompi tehdä yhteisiä asioita, kuten retkiä, sillä osallistujia on vähemmän. Lapsilla ja huoltajilla on huoli siitä, että isossa koulussa riski syrjäytymiseen tai pienemmäksi koettuun osallisuuteen voi kasvaa; lapsi voi kadottaa tutun roolinsa ja äänen

isossa joukossa. Muutoksessa tukemisen sekä ryhmäyttämistoimien tuleekin jatkua vielä pitkään koulun vaihtumisen jälkeenkin.

Kysymys	Tarkasteltu vastausvaihtoehto	Kauhajärvi & Männikkö	Keskuskoulu, Ritavuori, Liuhtari
Tunnet olevasi tärkeä osa koulu- tai luokkayhteisöäsi	Kyllä	67	41
Pääset koulussa vaikuttamaan sinua koskeviin asioihin	Kyllä	53	55

Koulutoiminnan jatkuessa ja lasten vähetessä saattavat vanhempainyhdistykset olla uuden haasteen edessä, sillä myös aktiivisten vanhempainyhdistystoimijoiden määrä voi vähentyä. Koulun niukentuvat resurssit voivat lisäksi vaatia vanhempainyhdistykseltä aktiivisempaa panostusta esim. välinehankintojen suhteen.

Koulun säilyminen tukee perheiden valinnanvapautta. Sekä lapsilla että huoltajilla on huolta siitä, jääkö kylälle perheitä, mikäli koulu lakkautetaan. Lapset kokevat kurjana tilanteen, jossa perhe suunnittelee poismuuttoa kylältä, mikäli koulu lakkaa.

Koulumatkat

Osalla lapsista on tällä hetkellä lyhyet koulumatkat ja mahdollisuus itsenäiseen koulumatkaan. Lähikoulun säilyessä säilyy heillä mahdollisuus myös omaehtoiseen kulkemiseen ja koulumatkaliikuntaan, mitä lapset pitävät tärkeänä. Toisaalta iso osa lapsista on nytkin koulukuljetuksen piirissä ja kokee tämän olevan mukava tapa taittaa koulumatkat.

Koulumatkat ja -kuljetukset herättivät huoltajissa erityisesti huolta. Vaikka osa kokeekin koulukyyditysten toimivan hyvin, huolestuttaa osaa huoltajista erityisesti pienten koululaisten pärjääminen ja oppiminen kuljetuskäytäntöihin, koulukuljetusten turvallisuus sekä koulupäivien pituus. Kuljetukset tuleekin järjestää joustavasti ja siten, että sekä odotusajat että koulupäivien pituus säilyvät kohtuullisina. Tämä saattaa vaatia muutoksia esimerkiksi koulupäivän aloitusajankohtiin ja tuntikehyksiin sekä aktiivista neuvottelua ja laatutarkastelua kuljetusten kilpailutusten ja organisoinnin yhteydessä.

Koulun säilyminen voi edesauttaa kevyen liikenteen reittien lisääntymistä kylän alueella. Toisaalta koulukuljetukset saattavat lisätä kunnostus- ja ylläpitotoimia koulukuljetuksiin käytettyjen maanteiden alueella.

Koulurakennus ja kyläyhteisö

Koulun säilyminen tukee kylän elinvoimaisuutta. Huoltajilla on suuri huoli kylän näivettymisestä, mikäli koulu lakkaa ja lapsiperheiden määrä kylällä tämän seurauksena vähenee.

Mikäli opetustoiminta jatkuu, jatkuvat myös koulurakennuksen investoinnit ja ylläpitotoimet. Tästä seuraa luonnollisesti kustannuksia, jotka rakennusten iän vuoksi ovat osin mahdottomia ennustaa. Toisaalta rakennus tällöin säilyy hyväkuntoisena ja kyläyhteisön käytettävissä. Koulun kiinteistö on molemmille kylille merkityksellinen esimerkiksi rakennuksen historian, tunnesiteiden tai nykyisten käyttötarpeiden perusteella. Huoltajien kuulemisissa todettiin, että ”Koulu ei ole vain oppilaita, vaan koko kylän yhteisön paikka.” Rakennusten toivotaankin jäävän kylän käyttöön, mikäli opetustoiminta päättyy, jotta nykyinen, opetuksen ulkopuolinen toiminta voi jatkua ja rakennus ympäristöineen on jatkossakin kylän asukkaiden käytettävissä. Rakennusten korkeat ylläpitokustannukset edellyttävät kuitenkin kyläyhteisön toiveissa kaupungin tuen jatkumista.

Lapset toivat esiin jännitystään liittyen uuteen koulurakennukseen, mikäli lähikoulu vaihtuu. Suuri koulurakennus koetaan pelottavana, ja toisaalta ison lapsimäärän myötä voi koulurakennus tuntua ruuhkaisemmalta, ja jonoja voi syntyä. Koulun tilaratkaisut vaikuttavatkin tutkimusten perusteella negatiivisesti kouluviihtyvyyteen. Toisaalta vanhoissa rakennuksissa, joissa kyläkoulut usein sijaitsevat, tilajärjestelyjen mukauttaminen on usein uudempia rakennuksia haasteellisempaa.

Toimenpidesuosituksat lapsivaikutusten arvioinnin perusteella

Päätösvaihtoehto 1.

Päätösvaihtoehtoon 1 toteutuessa tulee lapsivaikutusten arvioinnin perusteella ottaa erityisesti huomioon seuraavat seikat:

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 1	
Vaikutustyyppi	Toimenpidesuositus
Yksilöllinen kasvu ja kehitys	- Lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioimisen tehostaminen eri-ikäisistä koostuvassa opetusryhmässä - Erityisesti isompien lasten huomioiminen ja tuki, maltillinen hyödyntäminen opetuksen apuna - Yläkoulusiirtymän lähestyessä aktiiviset ryhmäytystoimet muiden koulujen oppilaiden kanssa, vierailut yläkoululla
Harrastukset ja vapaa-aika	- Koulusidonnaisen kerhotoiminnan ollessa vähäistä tulee eriarvoisessa asemassa olevien lasten harrastamismahdollisuudet turvata muuten
Ihmissuhteet, sosiaalinen kehitys	- Lasten sosiaalisen elinpiirin laajentaminen esimerkiksi kouluvierailujen ja ryhmäytymistoimien avulla
Terveys ja hyvinvointi	- Liikuntatuntien ja välituntitoiminnan monipuolinen ja opetussuunnitelman mukainen toteuttaminen edellyttää opettajalta mukautumiskykyä. - Lajikokeiluja hyödyllistä toteuttaa myös vapaa-ajalla huoltajien toimesta - Oppilashuoltopalvelut ovat riippuvaisia hyvinvointialueen resursseista ja palvelujen kohdennuksista

	- Aamu-/iltapäivätoimintaa ei todennäköisesti järjestetä koululla jatkossakaan
Mielen hyvinvointi ja turvallisuus	- Koulun toiminnan jatkuessa selkeä tiedotus ja linjaukset, missä tilanteessa/milloin asia otetaan uudelleen käsittelyyn voivat helpottaa epätietoisuutta ja stressiä
Opetus ja koulunkäynti	- Kaupungin taloudellisesta tilanteesta huolimatta kouluun tulee kohdentaa ylimääräistä resurssia opetussuunnitelman mukaisen opetuksen turvaamiseksi. Tämä tapahtuu todennäköisimmin vähentämällä resurssia muilta kouluilta.
Vaikutukset tiettyyn ryhmään	- Oppilaista ei muodostu ryhmää pienryhmää tai erityisluokkaa varten, tuen ammattihenkilöstöä ei ole koululla saatavilla osana päivittäistä opetusta -> Opetus järjestetään isommilla kouluilla, jossa on turvattu valmiudet riittäviin tukitoimiin. - Vähemmistöryhmiin kuuluville tulee turvata mahdollisuus vertaisen tuen kokemiseen esim. ryhmäytysten ja kouluvierailujen kautta - Moninaisuuskasvatuksen tarjoamisen merkitys korostuu, samoin opettajan vastuu erilaisuuden hyväksymisen ja tasa-arvoisen kohtelun opettamisessa - Esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvien toimien jatkuva edistäminen julkisten rakennusten vaatimusten mukaisesti kiinteistön rajoitteet huomioiden
Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet	- Vanhempainyhdistysten aktiivisen toiminnan tukeminen tilanteessa, jossa oppilaat ja resurssit vähenevät
Koulurakennus ja kyläyhteisö	- Koulurakennuksen edellyttämät investoinnit ja ylläpitotoimet jatkuvat. Tämä vaikuttaa teknisen toimen kuluihin sekä investointivalmiuksiin kaupungin laajuisesti.

Päätösvaihtoehto 2.

Päätösvaihtoehtoon 2 toteutuessa tulee lapsivaikutusten arvioinnin perusteella ottaa erityisesti huomioon seuraavat seikat:

PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 2	
Vaikutustyyppi	Toimenpidesuositus
Yksilöllinen kasvu ja kehitys	- Riittävän aikaisin aloitetut sekä kattavat ryhmäyttämistoimet voivat vähentää muutokseen liittyvää jännitystä ja epävarmuutta
Harrastukset ja vapaa-aika	- Koulun liikuntamahdollisuuksien (sisä- ja ulkoliikuntapaikat) säilyttäminen tärkeää lähiliikuntamahdollisuuksien säilymiseksi
Ihmissuhteet, sosiaalinen kehitys	- Nykyiset kaverisuhteet pyrittävä säilyttämään -> lapsille mahdollisuus vaikuttaa tuleviin opetusryhmiin - Erityistä huomiota kiinnitettävä lapsiin, joiden nykyiset kaverit ovat eri luokka-asteella -> aktiiviset ryhmäytystoimet, jotka jatkuvat myös koulunvaihdoksen jälkeen

Terveys ja hyvinvointi	- Lasten toive innostavasta ja luonnonläheisestä ympäristöstä huomioidaan lähikoulupäätöstä miettiessä - Koulukuljetuksen piiriin siirtyvän lapsen päivittäisen liikunnan ylläpitäminen muilla keinoin - Suuremmassa yhteisössä tartuntatautien riskin kasvun huomioiminen lapsilla, joilla esimerkiksi immuunipuutosta - Lukujärjestysten ja koulukuljetusreittien huolellinen suunnittelu siten, että koulupäivät eivät pitene tarpeettomasti
Mielen hyvinvointi ja turvallisuus	- Muutokseen liittyvää jännitystä lieventämään kattavat tutustumiset ja ryhmäytystoimet, koulukulkemisten harjoittelu sekä huoltajien ja muiden aikuisten positiivinen, kannustava suhtautuminen - Mahdollisuus tutustua ja vaikuttaa ratkaisuihin myös huoltajille - Säännöllinen kiusaaminen ja syrjintä yhtä yleisiä koulun koosta riippumatta: pelkoja kuitenkin näihin liittyen on, jotka huomioitava (mm. ryhmäytystoimet, turvalliset aikuiset)
Opetus ja koulunkäynti	- Huolena oppilastuntemuksen katoaminen opettajan vaihtuessa ja yhteisön koon kasvaessa -> vakituinen opetushenkilöstö siirtyy mahdollisuuksien mukaan oppilaiden mukana. Riittävä tutustuminen puolin ja toisin lieventää huolta ja varmistaa myös huoltajien toiveiden kuulemisen. Lisäksi tulee huolehtia riittävästä tiedonsiirrosta (opettajalta opettajalle), jotta opetuksessa ja koulunkäynnissä voidaan huomioida lasten yksilölliset tarpeet - Työrauha suurissa kouluissa koetusti heikompaa -> selittäviä tekijöitä etsittävä koulukohtaisesti ja toimenpiteisiin ryhdyttävä näiden perusteella - Kodin ja koulun välisen yhteistyön rakentamiseen kiinnitettävä erityistä huomiota - Palveluverkkosuunnitelman lähtökohtana huomioidaan, että uusi lähikoulu säilyy toiminnassa mahdollisimman pitkään
Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet	- Huolta syrjäytymisen ja osattomuuden kasvusta voidaan lieventää muutokseen liittyvällä tuella sekä ryhmäyttämistoimilla, jotka jatkuvat vielä pitkään koulun vaihtumisen jälkeenkin
Koulumatkat	- Kuljetusreittien ja koulupäivien pituudet kohtuullisuus: tarvittaessa tehdään muutoksia esimerkiksi koulupäivän aloitusajankohtiin ja tuntikehyksiin sekä toteutetaan aktiivista neuvottelua ja laatutarkastelua kuljetusten kilpailutusten ja organisoinnin yhteydessä. Huoltajien vaikutusmahdollisuudet asiaan turvataan.
Koulurakennus ja kyläyhteisö	- Koulurakennusten toivotaan jäävän kylän käyttöön, jotta nykyinen, opetuksen ulkopuolinen toiminta voi jatkua (esim. koulun tiloissa toteutettu harrastetoiminta) ja rakennus ympäristöineen on jatkossakin kylän asukkaiden käytettävissä

Lapsivaikutusten arvioinnin prosessin yhteenveto

Lapsivaikutusten arvioinnista tiedottaminen ja seuranta

Lapsivaikutusten ennakointi- ja arviointiprosessin tuloksista tiedottaminen on keskeinen osa lapsinäkökulman esille tuomista. Tiedottaminen on hyvä suunnitella erikseen kohdentuen henkilöstölle, päätöksentekoon sekä perheille ja yleensä kuntalaisille. On myös tärkeää sopia yhteisesti tilanteen seurannasta ja määritellä seuraavan tarkastelun ajankohta sekä vastuutahot. Näin lapsivaikutusten arviointi muodostuu pysyväksi toimintatavaksi, ei kertaluontoiseksi prosessiksi. (THL 2010)

Henkilöstölle tiedottaminen

Opetushenkilöstöä on tiedotettu lapsivaikutusten arvioinnista prosessin aikana. Asianosaista henkilöstöä tiedotetaan lapsivaikutusten arvioinnin raportista, joka on julkisesti saatavilla.

Tiedottaminen päätöksentekoon

Tämä raportti on toimitettu Lapuan kaupungin sivistyslautakunnalle kokousmateriaalina palveluverkkosuunnitelmaan liittyvää lautakuntakäsittelyä varten. Raportti on käytettävissä myös Lapuan kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa päätöksenteon yhteydessä.

Tiedottaminen perheille/kuntalaisille

Raportti on julkinen asiakirja, joka julkaistaan Lapuan kaupungin verkkosivuilla Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen -osiossa asiaan liittyvän päätöksentekomenettelyn jälkeen.

Seuranta

Lapsivaikutuksia tarkastellaan uudelleen riippumatta siitä, kumpi päätösvaihtoehto toteutuu. Erityisesti seuranta on tarpeen päätösvaihtoehto 2 toteutuessa. Seurantamenetelmiä ovat mm. Lapuan lasten ja nuorten hyvinvointikysely, huoltajakysely, oppilasennusteiden seuranta ja talouden seuranta.

LAVA-prosessin itsearviointi

Lapsivaikutusten arvioinnin aikana erityisesti kuulemistilaisuudet keräsivät runsaasti negatiivista palautetta huoltajilta. Lasten kuulemistilaisuuksissa käytettyjä menetelmävalintoja ja kuulemisten toteuttaneiden viranhaltijoiden toimintaa kritisoitiin kirjelmässä ja sosiaalisen median julkaisussa. Epäilyksiä esitettiin myös LAVA-prosessin

raportin suhteen ja erityisesti sen suhteen, tullaanko negatiivisia kommentteja ja palautteita karsimaan raportista.

Lasten kuulemisten ja lapsivaikutusten arvioinnin prosessin itsearvioinnissa on hyödynnetty Lasten kuulemisen käsikirjan laatukriteeristöä.

TOIMINTA	RIITTÄMÄTÖN	PERUSTASO	HYVÄ	KIITETTÄVÄ	HUOMIOT
	Ei toteutunut	Toteutunut jossain määrin	Toteutunut hyvin	Toteutunut erittäin hyvin	

Kuulemisen lähtökohdat

Lapsilähtöisyys			x		Aikataulun salliessa myös muita kuulemismenetelmiä olisi ollut hyvä hyödyntää.
Paikkaperustaisuus				x	
Kuulemisen aiheesta on tehty esiselvitystä			x		Esiselvitystä olisi voinut vielä laajentaa
On tehty erityisiä toimia, jotta kuulemisella tavoitetaan eri taustoista ja lähtökohdista tulevia lapsia				x	
Lasten kuulemisen on toteuttanut tehtävään koulutettu henkilö			x		Toteuttajista toisella on laaja pedagoginen koulutus, ei erillistä koulutusta lapsivaikutusten arviointiin

Kuulemisen eettiset ja lakisäätteiset asiat

Tarvittavat luvat ja suostumukset on hankittu asianmukaisesti		x			Huoltajia ja lapsia tiedotettiin kuulemistilaisuudesta, mutta heiltä ei kysytty erillistä lupaa.
Lapsille on kerrottu, millä tavalla heidän henkilötietojaan kerätään, käsitellään ja säilytetään				x	Lapsille kerrottiin, ettei palautteen yhteydessä esitetä nimiä tai muita tunnistetietoja.

Lapsille on annettu tietoa kuulemisen aiheesta, tarkoituksesta ja menetelmistä				x	Lapsille kerrottiin kuulemiseen liittyvät asiat alustuspuheen-vuorossa.
Lapsille on kerrottu, ketkä tai mikä taho toimii yleisönä				x	
Lapset ovat antaneet oman suostumuksensa osallistumiseen		x			Huoltajia ja lapsia tiedotettiin kuulemistilaisuudesta, mutta heiltä ei kysytty erillistä lupaa.
Lapsille on kerrottu kuulemistilaisuuden vapaaehtoisuudesta			x		
Lapsille on kerrottu, mistä he saavat lisätietoja kuulemisesta ja päätöksenteosta			x		Kuulemisen toteuttajilta sekä omalta luokanopettajalta oli mahdollisuus kysyä aiheeseen liittyen
Kuulemisesta mahdollisesti aiheutuvat riskit on kartoitettu ja niihin on varauduttu				x	

Lasten eri tavat ilmaista näkemyksiään kuulemisessa

Lapsille on taattu turvallinen, inklusiivinen tila			x		Kuuleminen järjestettiin omassa opetusryhmässä, omassa koulussa, oman opettajan läsnäollessa. Turvallisuutta olisi lisännyt ennakko-tutustuminen lapsiin.
Kuuleminen on toteutettu kulttuuritietoisesti, sukupuolitietoisesti ja kielitietoisesti				x	Opettajaa ohjeistettiin olemaan apuna, mikäli lapsi tarvitsee tukea kysymyksiin vastaamiseen.

Lapsen oman näkemyksen ilmaisemista tuetaan huomioimalla hänen ikänsä, kehitystasonsa ja kykynsä				x	Opettajaa ohjeistettiin olemaan apuna, mikäli lapsi tarvitsee tukea kysymyksiin vastaamiseen.
Kohderyhmälle on valittu sopivin kuulemismenetelmä			x		Aikataulun sallissa myös muita kuulemismenetelmiä olisi ollut hyvä hyödyntää.

Lasten näkemysten kirjaaminen ja eteenpäin vieminen

On varmistettu, että osallistujien näkemykset on ymmärretty oikein				x	Vastauksia täsmennettiin tarvittaessa. Suurin osa vastauksista toistettiin ääneen lapsille.
Näkemykset on kirjattu asianmukaisesti				x	Kaikki kuulemisessa esitetyt näkemykset ja kommentit kirjattiin.
Aineisto on jäsennetty sellaiseen muotoon, että sitä voidaan käyttää päätöksenteossa				x	Aineisto on jäsennetty osaksi tätä raporttia, jota käytetään päätöksenteossa.
Lasten näkemykset on viety oikeille tahoille				x	

Lasten näkemysten oikea-aikainen huomiointi päätöksenteossa

Lapset on otettu mukaan heti prosessin alkuvaiheessa				x	Kuuleminen järjestettiin heti, kun alkuvalmistelut oli tehty.
Lasten näkemyksiä kohdellaan päätöksenteossa tasavertaisesti muiden näkemysten kanssa				x	Lapsivaikutusten arvioinnin raportti esitetään päättäjille muun materiaalin yhteydessä samanaikaisesti.

Tiedon palauttaminen lapsille ja aikuisen vastuu päätöksestä

Lapsille on kerrottu, miten heidän näkemyksensä					Päätöksenteko on vielä kesken.
---	--	--	--	--	--------------------------------

vaikuttivat päätöksentekoon					
Aikuinen on ottanut vastuun päätöksestä					Päätöksenteko on vielä kesken.

Lähteet

Ahokas-Heikkinen, J. 2017. "Kouluhyvinvointi on monen tekijän summa" - Kouluuyhteisön aikuisten näkemyksiä kouluhyvinvoinnista. Sosiaalityön pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.

Alavuden kaupunki. Lapsivaikutusten arviointi. Hakojärven koulun lakkauttaminen.

Alila, K. 2011. Lapsivaikutusten arviointi - Kansallisia ja kansainvälisiä näkökulmia. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2011:7.

Antikainen, H. & Lappalainen, S. 2012. "Yhteistyöllä yhteiseksi hyväksi" - Tapaustutkimus kodin ja koulun yhteistyöstä Ihastjärven kyläkouluhankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kasvatustieteen pro gradu. Opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstreams/f96575ba-b7bc-49fb-8286-4f5b0c1bb27d/download>

Harinen, P.; Halme, J. 2012. Hyvä, paha koulu - Kouluhyvinvointia hakemassa. Suomen UNICEF, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 56.

Holopainen, P. et al. 2009. Työrauha tavaksi. Kohtaaminen, toimintakulttuuri ja pedagogiikka koulun arjessa. Opetushallitus.

Iivonen, E.; Pollari, K. 2022. Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä. Lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi sekä lapset ja nuoret tiedontuottajina kunnassa -ohjeistus. Ohjeistus kuntapäätäjille, nuorisovaltuustoille ja viranhaltijoille. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja, 2022:4. Helsinki.

Koivu, S. 2019. Koulun koon yhteys lukemaan opettamisen pedagogiikkaan. Kandidaatin tutkielma, Luokanopettajan tutkinto-ohjelma, Tampereen yliopisto.

Korte, L. 2022. Kouluhyvinvointi suurten ja pienten koulujen oppilailla. Kandidaatin tutkielma, Elinikäinen oppiminen ja kasvatus, Tampereen yliopisto.

Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) tausta ja prosessimalli Etelä-Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaan LAPE Toimintakulttuurin muutos - LAVA -työryhmä. 2018.

Lasten ja nuorten keskus. Lapsivaikutusten arviointi. <https://www.lnk.fi/lapsivaikutusten-arviointi/>

Lastensuojelun keskusliitto. Lapsivaikutusten arviointi. <https://www.lskl.fi/vaikutustamisty/vaikutustamisty-arviointi/>

Laukkanen, T. 2020. Pieni koulu viihtyisänä oppimisympäristönä - 6. luokkalaisten kokemuksia opiskelusta kyläkoulussa ja yhdysluokassa. Kandidaatintutkielma, Kasvatustieteiden kandidaatti, Tampereen yliopisto.

Loviisan kaupunki. 2020. Palveluverkon supistaminen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Yhteenveto lapsivaikutusten arvioinnista.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Johdatus lapsivaikutusten arviointiin kunnassa. MLL:n koulutusaineisto 7.12.2021.

<https://vapaaehtoisnetti.mll.fi/uploads/2022/08/lapsivaikutusten-arviointi-kunnassa.pdf>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Lapsivaikutusten arviointityökalu.

Opetushallitus. Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2, 3–6 ja 7–9. Fyysinen, sosiaalinen ja psyykinen toimintakyky.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/liikunnan-opetuksen-tavoitteet-vuosiluokilla-1-2-3-6-ja-7-9>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetusryhmien tila Suomessa. Selvitys eduskunnan sivistysvaliokunnalle esi- ja perusopetuksen opetusryhmien nykytilasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:4.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/5ece33fa-1539-458c-add9-b94286bdcc53/content>

Pelastakaa Lapset. Lapsivaikutusten arviointia lasten kanssa. Käytännöllinen opas lapsivaikutusten arvioinnin tekemiseen yhdessä lasten kanssa.

<https://nuoretjaosallisuus.fi/wp-content/uploads/2023/11/pelastakaa-lapset-lapsivaikutus-arviointi.pdf>

Salovaara, V. et al. 2024. Lasten kuulemisen käsikirja – lähtökohtina lapsilähtöisyys ja paikkaperustaisuus. Itlan oppaat ja käsikirjat 2024:1. Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr.

Seta. 2023. Vähemmistöstressi vaikuttaa koko perheeseen.

<https://seta.fi/2023/10/01/vahemmistostressi/>

Suomen Unicef. Lapsen oikeudet kunnassa. Miten lapsivaikutusten arviointi toteutetaan?

<https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/lapsen-oikeuksien-teemapaketit/aluksi-lapsen-etu-on-ensisijainen/miten-lapsivaikutusten-arviointi-toteutetaan>

THL. 2010. Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä. Työväline kunnille lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen sekä palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin.